

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Tapaamisten toteutuminen Korsotuvan tapaamispaikassa vanhemman näkökulmasta

Rautio, Patricia

Soiniitty, Joel

2014 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Tapaamisten toteutuminen Korsotuvan tapaamispaikassa vanhemman näkökulmasta

Rautio, Patricia
Soiniitty, Joel
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Marraskuu, 2014

Rautio, Patricia
Soiniitty, Joel

Tapaamisten toteutuminen Korsotuvan tapaamispaikassa vanhemman näkökulmasta

Vuosi 2014 Sivumäärä 57

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena yhteistyössä Korsotuvan tapaamispaikan kanssa. Tapaamispaikassa järjestetään lapsen ja hänestä erillään asuvan vanhemman välisiä tapaamisia. Tapaamiset järjestetään tapaamispaikassa, jos niitä ei ole mahdollista järjestää tapaajavanhemman kotona tai jos tapaamisiin liittyy lapseen kohdistuvaa uhkaa ja erityistä huolta. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten tapaamiset ovat toteutuneet vanhemman mielestä ja miten lapsen osallisuus toteutuu tapaamisissa. Tavoitteenamme oli löytää haastatteluiden avulla kehitysideoita Korsotuvan tapaamispaikkatoiminnan kehittämiseen. Tutkimusta varten haastateltiin neljää Korsotuvan tapaamispaikan asiakasta. Haastattelumenetelmänä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua.

Tapaamiset olivat tutkimustulosten perusteella sujuneet pääasiassa onnistuneesti ja asiakkaat olivat tyytyväisiä Korsotuvan toimintaan. Onnistuneisiin tapaamisiin vaikuttivat erityisesti henkilökunnan pysyvyys, myönteinen asenne ja ammattitaito, mutta myös vanhempien keskinäisillä suhteilla oli merkitystä tapaamisten onnistumiselle. Haastateltavat halusivat ylläpitää lapsien ja heidän biologisten vanhempiensa välisiä suhteita ja toivat esille näiden suhteiden pidempikantoisia vaikutuksia lapsissa. Tuomalla lapset tapaamisiin haastateltavat uskoivat toimivansa lapsen edun mukaisesti riippumatta siitä, miten raskaana se koettiin itselle. Haastatteluista saatiin kerättyä monia kehitysehdotuksia. Eniten kehitystarpeita löydettiin Korsotuvan tiloista ja ympäristöstä, mutta myös toimintaan, turvallisuuteen ja muihin seikkoihin liittyviä kehitysehdotuksia nousi esille.

Asiasanat: tapaamispaikka, valvotut tapaamiset, tuetut tapaamiset, lapsen etu, vanhemmuus, lastensuojelu

Rautio, Patricia
Soiniitty, Joel

Fulfillment of visitations in Korsotupa child contact center from parent's perspective

Year	2014	Pages	57
------	------	-------	----

This bachelor's thesis was executed applying qualitative method and in cooperation with Korsotupa child contact center. Visitations with child and parent, who doesn't live with the child, are arranged in the child contact center. Visitations are arranged at child contact center if it's not possible to arrange them at noncustodial parents home or if there are threat or specific worry that affects child. The objective of this study was to investigate how visitations are fulfilled from parent's point of view and how child's involvement is fulfilled. Our goal was find out ideas for improving operations at Korsotupa by interviewing customers. Four customers of child contact center were interviewed for this study. Interview method was semi-structured interview.

According to research results primarily visitations went well and customers were satisfied function of Korsotupa. Long lasting personnel, positive attitude and proficiency of personnel had specific influence in successful visitations, but also parent's mutual relationships were considerably role in successful visitations. Interviewees wanted to maintain relationships of children and their biological parents and brought out further impacts of these relationships in children. By bringing children at visitations parents believed to act in best interest of the child regardless of how tough that was experienced themselves. Many improving ideas were collected from interviews. Most need for improvement was found at space and surroundings, but also improvements in operations, safety and other matters came up.

Keywords: child contact center, supervised visitation, supported visitation, best interest of the child, parenthood, child welfare

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Lapsen etu ja sen toteutuminen	7
3	Vanhemmuus ja ero	8
4	Tapaamispaikkatoiminta ja sen sijoittuminen sosiaalialan kentällä	11
	4.1 Valvonnan lajit	12
	4.2 Tapaamispaikkatoiminta Suomessa	13
	4.3 Tapaamispaikkatoimintaa ohjaava lainsäädäntö	15
5	Korsotupa tapaamispaikkana.....	17
6	Opinnäytetyön toteutus.....	18
	6.1 Tutkimuskysymykset ja tavoitteet	18
	6.2 Aineiston keruu ja kuvaus	19
	6.3 Aineiston käsittely ja analyysi	20
7	Tulokset.....	21
	7.1 Haastateltavien kokemukset tapaamisten toteutumisesta	21
	7.1.1 Suhtautuminen tapaamisiin	21
	7.1.2 Tapaamisten kulku	24
	7.1.3 Näkemykset tulevaisuudesta	26
	7.2 Haastateltavien kokemukset Korsotuvan toiminnasta, henkilökunnasta ja tiloista	27
	7.2.1 Toiminnan tavoitteellisuus	27
	7.2.2 Henkilökunta ja sen rooli	29
	7.2.3 Korsotuvan tilat.....	30
	7.2.4 Haastateltujen kokemukset muista tapaamispaikoista	32
	7.3 Kooste kehitysehdotuksista.....	32
8	Johtopäätökset	35
	8.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	37
9	Pohdinta	40
	Lähteet	44
	Kuvat.....	47
	Kuviot.....	48
	Liitteet.....	49

1 Johdanto

Opinnäytetyömme aiheena ovat Vantaalla toimivan Korsotuvan tapaamispaikkatoiminta ja sen asiakkaat. Tapaamispaikassa järjestetään lapsen ja hänestä erillään asuvan vanhemman välisiä tapaamisia. Tapaamiset järjestetään tapaamispaikassa, jos ei ole mahdollista järjestää niitä tapaajavanhemman kotona tai jos tapaamisiin liittyy lapsen kohdistuvaa uhkaa ja erityistä huolta. Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää ja tuoda esille Korsotuvassa asiakaina olevien vanhempien kokemuksia tapaamisista. Tarkoituksena oli myös muodostaa tutkimustulosten pohjalta kehitysehdotuksia Korsotuvan tapaamispaikkatoiminnan kehittämiseen. Tavoitteenamme oli selvittää, miten tapaamiset ovat toteutuneet vanhemman mielestä ja miten lapsen osallisuus toteutuu tapaamisissa. Toivoimme lapsen äänen tulevan esille vanhemman kautta, sillä lapsi oli koko tutkimuksemme keskiössä tapaamispaikan ensisijaisena asiakkaana. Tutkimuskysymyksemme ovat:

Miten tapaamiset toteutuvat Korsotuvan tapaamispaikassa vanhemman näkökulmasta?

Miten tapaamispaikkatoimintaa voidaan kehittää lapsia ja vanhempia paremmin huomioivaksi?

Päädyimme aiheeseen oman kiinnostuksen kautta. Haluamme tulevaisuudessa työskennellä lastensuojelun ja perhetyön parissa. Yhtenä tavoitteenamme olikin kartuttaa omaa ammatillista osaamista lastensuojelun ja toiminnan kehittämisen alueilla. Löysimme yhteistyökumppanin aikaisemmista kontakteista, sillä Korsotuvan esimies ilmaisi tarpeen toiminnan kartoittamiseen asiakkaan näkökulmasta ja sen pohjalta syntyviin mahdollisiin kehitysehdotuksiin. Tästä syntyi päätös laadullisen haastattelututkimuksen tekemiseen.

Aloimme tehdä tutkimusta aiheesta yllättävän ajankohtaiseen aikaan. Yhteiskunnallinen keskustelu valvottujen tapaamisten säätämisestä kunnan velvollisuudeksi on ollut vireillä hyvin pitkään. Asiasta on tehty monta lakialoitetta vuosien varrella, muun muassa Ensi- ja turvaktien liiton toimesta. Tänä vuonna lakiluonnos uudesta sosiaalihuoltolaista, johon valvottuihin tapaamisiin liittyvä säädös sisältyy, on päässyt jo lausuntokierrokselle asti ja syksyllä 2014 on odotettavissa hallituksen esitys eduskunnalle. Lakimuutosten olisi tarkoitus astua voimaan vuoden 2015 alusta.

Teoreettisiksi lähtökohdiksi työllemme olemme valinneet lapsen edun, vanhemmuuden ja eron. Yhdistyneiden kansakuntien lasten oikeuksien sopimus määrittelee huomioimaan ensisijaisesti lapsen edun häntä koskevissa toimissa. Lapsi on myös tapaamispaikan ensisijainen asiakas. Siksi otimme lapsen edun teoreettiseksi lähtökohdaksi. Tapaamispaikkatoiminnassa on myös kyse vanhemmuudesta ja vanhempien välisistä suhteista. Suuri osa tapaamispaikan asiakkaista on päätenyt tapaamaan lastaan valvotusti eron myötä. Käsittelemme myös tapaamispaikkatoimintaa yleisesti Suomessa ja siihen liittyvää lainsäädäntöä.

2 Lapsen etu ja sen toteutuminen

Lapsen etu on viime vuosina kuulunut niin tavallisten ihmisten, eri alojen ammattilaisten kuin päättäjien puheissa. Lapset ja heihin liittyvät kannanotot ovat merkittävä osa yhteiskunnallista ja poliittista keskustelua ja niillä perustellaan useita käytäntöjä ja ohjataan toimintaa. Lapsuus on nykyaikainen väline, jonka avulla luokitellaan asioita ja tekoja oikeiksi tai vääriksi. Lapsen edun lisäksi puhutaan usein lapsen oikeuksista ja lapsen näkemyksestä. Näistä käsitteistä saatetaan puhua erottelematta niitä toisistaan, mutta tosiasiasa niissä painottuvat erilaiset asiat; Lapsen etu ja lapsen oikeudet ovat esimerkiksi hyvin pitkälle muiden kuin lasten itsensä määrittelemiä, kun taas lapsen näkemyksellä viitataan vahvasti lasten ”omaan ääneen”. (Pösö 2012: 75-92.)

Mahkosen mukaan huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta, hoivasta ja huolenpidosta. Mahkosen mielestä lapsen edun toteutuminen riippuu siitä, toteutuvatko tietyt perusedellytykset perheen sisäisesti. (Mahkonen 2010: 95.) Näitä ovat: ”(1) taloudellinen perusturva on taattu, (2) kunkin perheen jäsenen yksilölliset tarpeet otetaan taloudenhoidossa lukuun, (3) aikuiset toimivat toinen toistaan tukien, ovatpa yksin- tai kaksinhuoltajia tai onpa kysymys laajennetusta perheestä, (4) aikuisilla on oma ja lapsilla oma roolinsa, (5) vanhempien ja lasten välillä on selvä sukupolviero, (6) vaikka riidellään, myös sovitaan, (7) perheellä ja sen jäsenillä on vuorovaikutussuhteita muihin sekä (8) lapset kokevat tulevansa hyväksytyiksi lapsina (human being), eivät vain muille etuja tuottavina toimijoina (human doing). Tällöin lapsen etu muodostuu tunnusmerkistöjen (1)-(8) summasta.” (Mahkonen 2010: 95.)

Yksittäisen lapsen etu on vaikea määritellä. Helpompaa on todeta, mikä ei ole lapsen etu. Perheessä voi olla taloudellista turvattomuutta, taloudellista eriarvoisuutta perheenjäsenten välillä, fyysistä tai henkistä väkivaltaa, jatkuvia riitoja, kyvyttömyyttä erimielisyyksien sopimisessa tai lapsi saattaa kantaa vastuuta vanhemmista eikä päinvastoin. Lisäksi voi esiintyä häiriötiloja sosiaalisessa kentässä tai lasta saatetaan arvostaa suorittajana, mutta ei omana persoonana. Näiden tunnusmerkkien täytyessä voidaan sanoa, että lapsen etu ei toteudu. (Mahkonen 2010: 95.)

Yhdistyneiden kansakuntien lasten oikeuksien sopimus tuli voimaan Suomessa vuonna 1991. Siinä korostetaan lasten ja aikuisten tasavertaisuutta. Artiklan 3 mukaan: ”Kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomio-istuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelinten toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.” (Yleissopimus lapsen oikeuksista 21.8.1991/60.) Artikla 5 puolestaan käsittelee vanhempien oikeuksia ja vastuuta lasten kasvattajina. Joissakin tilanteissa vanhemmat ovat hyvin tietoisia oikeuksistaan, mutta laiminlyövät vastuunsa kasvattajana. Tällöin kuitenkin artikla 3 määrittää selvästi tilanteelle etusijajärjestyksen eli lapsen yksilöllinen etu huomioidaan ensin ja vasta sen jäl-

keen vanhempien oikeudet. Tämä ei automaattisesti tarkoita lapsen eristämistä vanhemmistään. (Mahkonen 2010: 88-89.)

Lasten oikeuksien sopimus velvoittaa kaikkia ammattiryhmiä perustamaan arvionsa lasten oikeuksien sopimuksen sisältöön. Vaikka lasten oikeuksien sopimus on helpottanut eri ammattiryhmien edustajien tulkintaa lasten edusta, he katsovat lapsen etua oman taustan ja kokemuksen kautta. Se voi erota hyvinkin paljon toisen ammattiryhmän tavasta hahmottaa sama tapaus. (Hakalehto-Wainio 2013: 34.)

Suomessa vuonna 2008 voimaan tullut lastensuojelulaki pitää lapsen etua tärkeimpänä periaatteena eri toimenpiteitä ja ratkaisuja mietittäessä. Lapsen etuun lasketaan kuuluvaksi lapsen tasapainoinen kehityksen, hyvinvoinnin ja läheisten ihmissuhteiden turvaaminen, mahdollisuus saada hellyyttä, ymmärrystä, huolenpitoa ja ikätasoon nähden sopivaa valvontaa, mahdollisuus koulutukseen, turvalliseen kasvuympäristöön ja ruumiilliseen sekä henkiseen koskemattomuuteen, itsenäistyminen ja kasvaminen vastuullisuuteen, osallistuminen ja vaikuttaminen omiin asioihin sekä lapsen kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioonottaminen. (Pösö 2012: 80-81.)

Vaikka viranomaisen perustelisi päätöstään lapsen edulla, ei sitä voi pitää riittävänä, jos lasta ei ole tapauksessa kuultu. Lasta tulee kuulla aina, kun häntä koskevia asioita käsitellään, mikäli se on lapsen iän ja henkisen kypsyyden kannalta mahdollista. Lapsen oikeuksien komitea on suositellut Suomea poistamaan ikäraajat ja kuulemisen rajoitukset kansallisesta lainsäädännöstä. Myös eduskunnan perustuslakivaliokunta on huomauttanut ikärajojen olemassaolon olevan ristiriidassa perustuslain ja lapsen oikeuksien sopimuksen lähtökohtien kanssa. (Hakalehto-Wainio 2013: 40-42.) Lapsen oikeuksiin liittyvät ikäraajat tuntuvat olevan hyvin erilaisia riippuen siitä, mitä lakia tarkastellaan ja ne tuntuvat myös hieman ristiriitaisilta keskenään. Kahdentoista vuoden ikäraja liittyy pääasiassa lapsen oikeuteen osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon ja puhevallan käyttöön. Kuitenkin isyyslaissa määritellään, että puhevaltaan oikeutetaan vasta 15 vuotta täyttäneet. Rikosoikeudellinen syyntakeisuus katsotaan alkavan viidestätoista vuodesta. Vahingonkorvausvastuuta ei ole kuitenkaan sidottu tähän samaan ikärajaan, vaan vahingonkorvauksen määrää voidaan alentaa, jos vahingon aiheuttaja on alle kahdeksantoista vuotias. (Mahkonen 2010: 98-104.)

3 Vanhemmuus ja ero

Vanhemmuutta voidaan tarkastella useasta eri näkökulmasta. Vilénin ym. mukaan se jaetaan biologiseen, juridiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen vanhemmuuteen. Biologinen vanhemmuus liittyy geeniperimään, jonka lapsi on saanut vanhemmiltaan. Juridinen vanhemmuus liittyy

oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Juridisen vanhemmuuden voi saada, kun lapsi syntyy avioliitossa, kun avioliiton ulkopuolella todetaan vanhemmuus verikokeessa tai tunnustetaan isyys tai kun lapsi adoptoidaan. Psyykinen vanhemmuus vaatii lapsen ja vanhemman välille syntyneen tunnesiteen ja lapsen luottamuksen vanhempaansa kohtaan. Sosiaalinen vanhemmuus liittyy huolehtimiseen lapsen arjesta. (Vilén ym. 2010: 10-11.) Vanhemmuuden eripuolet ovat korostuneet nyky-yhteiskunnassa, jossa perherakenteet ja käsitykset perheestä ovat muuttuneet. Esimerkiksi uusio-, sijais-, adoptio- ja sateenkaariperheissä vanhemmuus ei aina ole biologista, mutta perheenjäsenillä voi silti olla yhtä vahvat tunnesiteet toisiinsa kuin ydinperheissäkin. Biologinen vanhemmuus ei tuo automaattisesti mukanaan vanhemmuuden muita puolia.

Vanhemmuus voidaan ajatella jatkuvaksi prosessiksi, joka muuttaa sekä lasta, että vanhempia. Vanhemmuuteen liittyy myös olennaisesti vanhempien välinen suhde. Vanhemmat eivät voi koskaan erota täysin toisistaan, sillä lapsi säilyy yleensä erosta huolimatta heitä yhdistävänä tekijänä. Käytännössä vanhemmuus eron jälkeen määrittyy sen mukaan, miten on eletty ennen eroa, erossa ja eron jälkeen. (Hokkanen 2005: 10-11.) Eron jälkeisestä vanhemmuudesta voidaan puhua sosiaalisena, psykologisena ja taloudellisena vanhemmuutena. Sosiaalinen ja psykologinen vanhemmuus sisältää arkista huolenpitoa ja läheisyyttä ja tärkeä osa siitä on säännöllinen lapsen tapaaminen. Taloudellisessa vanhemmuudessa keskitytään lähinnä lapsen materiaalisista tarpeista eli elatuksesta huolehtimiseen. (Hakovirta ja Rantalaiho 2009: 38-39.)

Vanhemmuus ei ole yhtä itsestään selvä ja luonnollinen osa elämäntähtäystä, mitä se on aikaisemmin ollut. Nyky-yhteiskunnassa se on pikemminkin valinnan tulos. Lapsen hankkiminen on muuttunut projektiluonteiseksi: sitä harkitaan pitkään ja suunnitellaan jopa tarkkaa ajankohtaa myöten. Myös käsitys parisuhteesta ja avioliitosta on muuttunut. Ulkoiset odotukset ja ajatus elämän loppuun asti kestävästä liitosta ovat menneitä. (Hokkanen 2005: 14-16.) Nykyään yksilölliset valinnat ja niiden mukaan eläminen aiheuttavat sen, että epätydyttävässä suhteessa ei yleensä pysytä kauaa. Kumppanista eroaminen tai kumppanin vaihtaminen ei ole paheksuttavaa. Tällainen valinnanvapaus ja päätösvalta voi luoda paineita, varsinkin, kun kaikesta täytyy selvittää itse (Hokkanen 2005: 16).

Kuronen ja Hokkanen määrittelevät vanhemmuuden koostuvan arkisesta huolenpidosta, vastuun kantamisesta ja hoivatyöstä. Nämä kehittävät läheistä tunnesidettä lapseen ja sensitiivisyyttä lapsen tarpeille. Tämä ei ole luonnostaan äidin ominaisuus, kuten yleensä voidaan kuvitella. Kun isä osallistuu tasapuolisesti lapsen arkeen, kehittyvät nämä piirteet yhtäläisesti myös hänellä. Erotilanteissa ei tämän vuoksi pitäisi vedota pelkästään vanhempien oikeuksiin, vaan tulisi ottaa huomioon hoivasuhteen laatu. (Kuronen & Hokkanen 2008: 34-35.)

Vanhemmuuden roolikartassa vanhemman roolit on jaoteltu seuraavasti: huoltaja, rakkauden antaja, elämän opettaja, kulttuuriperinnön siirtäjä, ihmissuhdeosaaja ja rajojen asettaja. Vanhemmuuden rooleja voi myös tarkastella suhteessa lapsen kehitysvaiheisiin. (Rautiainen 2001a.) Vanhemmuudessa painottuvat erilaiset asiat riippuen lapsen iästä ja kehitysvaiheesta. Esimerkiksi vauvaikäisen lapsen hoidossa korostuu hoivan ja rakkauden antamisen tärkeys. Vanhemman tulee olla vauvaikäisen lapsen saatavilla koko ajan, mikä tarkoittaa sitä että vanhemman tulee rajoittaa omia tekemisiään (Rautiainen 2001b: 22). Vanhemmuuden kokonaisvaltaisuus tässä vaiheessa tulee monelle yllätyksenä, vaikka siihen olisi valmistautunutkin. Vauvan vanhempana oleminen on näin ollen täysin erilaista kuin esimerkiksi teini-ikäisen lapsen vanhempana oleminen.

Lapsen riippuvuus vanhemmistaan luo sosiaalisen vuorovaikutusperustan lapsen kehittymiselle. Monet aistimukset, kuten vanhempien lämpö ja kosketus, vaikuttavat lapsen hormoni- ja itsesääätelyjärjestelmien kehitykseen. Toisaalta esimerkiksi lapsen vaikeasti hallittava temperamentti voi herättää vanhemmassa vihamielisiä ja kriittisiä tunteita sekä vähentää vanhemman kiintymistä lapseen. Eli vuorovaikutus toimii sekä aikuiselta lapsen suuntaan, että toisin päin. (Pulkkinen 2002: 16-17.) Vanhempi on saanut eväät omaan vanhemmuuteen omasta lapsuudestaan. Se, miten kukin on kokenut tullessaan rakastetuksi ja hyväksytyksi, voi vaikuttaa siihen, miten hän suhtautuu omaan lapseensa ja kuinka hän osaa antaa rakkautta ja hellyyttä. (Rautiainen 2001b: 18.) Vanhemman on helpompi vastata lapsen tarpeisiin, kun hänellä on muistikuvia siitä, että hänen tarpeisiinsa on lapsena vastattu. Nämä muistikuvat tukevat vanhempaa lapsen kohtaamisessa ja tarpeiden ymmärtämisessä. (Tapio ym. 2010: 126-127.)

Vanhempi oppii tuntemaan lastaan ja muodostaa mielikuvia lapsen tarpeista ja tunteista. Tärkeää on ymmärtää, että nämä mielikuvat ovat hänen omia tulkintoja ja lapsella voi olla myös vanhemman mielikuvista poikkeavia tarpeita ja tunteita. Vanhemman tulisi pyrkiä näkemään lapsen reaktioiden takana olevia vaikuttimia. Esimerkiksi kiukutteleva lapsi saattaa haluta syliin, lapsi voi olla väsynyt tai nälkäinen. (Tapio ym. 2010: 127.) Hylätyksi tulemisen pelko voi näyttäytyä lapsessa aggressiivisena tai väkivaltaisena käytöksenä, jolloin lapsi ei tietoisesti halua satuttaa muita, vaan pyrkii suojelemaan itseään (Vilén, Tapio, Janhunen, Nissinen & Seppänen 2010: 67). Lapsen mielipiteen tulkitseminen voi olla vaikeaa, jos lapsi ei sitä selkeästi ilmaise. Lapsen sanalliseenkaan viestiin ei voi aina luottaa, koska hän voi tarkoittaa jotain muuta kuin mitä hän on sanonut. Pienen lapsen kielellinen kehittymättömyys voi estää häntä viestimästä selkeästi. Myös lapsen edun selvittäminen häneltä itseltään voi olla hyvin tulkinnanvaraista.

Lapsella on oikeus säilyttää suhteet molempiin vanhempiinsa (Kääriäinen 2008: 66). Tapauspaikkatoiminnassa on lähtökohtaisesti kyse juuri lapsen oikeudesta tavata molempia vanhempiaan. Yhteyden säilyminen vaikuttaa lapsen kiintymyssuhteisiin ja minuuteen. Vanhem-

pien tapa ratkaista esimerkiksi erotilanteessa tapaamiseen liittyvät asiat vaikuttavat näin ollen hyvin pitkälle lapsen tulevaisuuteen. Lasten selviytyminen tulevista kriiseistään riippuu paljon siitä, millaiset suhteet lapsen ja vanhempien välillä on ollut ja miten ne säilyvät lapsen varttuessa. Vanhan ja toimivan suhteen ja siteiden säilyttäminen on helpompi vaihtoehto kuin niiden uudelleen rakentaminen myöhemmässä vaiheessa elämää. Joskus lapset voivat vanhempien erotilanteessa kokea epätoivon, uhman, masennuksen, syyllisyyden ja ahdistuksen tunteita. Vanhempien suhtautuminen lapsiensa toiveisiin ja tunteisiin ja osallistaminen omien asioidensa ratkaisussa saattavat helpottaa näitä tunteita. (Kääriäinen 2008: 66, 80 - 81.)

Lapsella on usein selkeä tarve ja halu saada tietää enemmän omasta taustastaan ja poissa olevasta vanhemmastaan. Sinkkosen mukaan vanhempi, joka kieltäytyy puhumasta toisesta vanhemmasta tai tuo esille vain negatiivisesti sävyttyneet seikat, vaikeuttaa lapsen identiteetin rakentamista kahden vanhemman lapsena (Sinkkonen 2005: 132). Marjomaa ja Laakso tutkivat lasten, sijaisvanhempien, biologisten vanhempien ja sosiaalityöntekijöiden näkökulmia lastensuojelun perhehoitoon ja selvittivät, että yhteys biologisiin vanhempiin ja omien juurien tunteminen on sijoitettujen lasten ja nuorten mielestä tärkeää. Yhteydenpito tulisi heidän mielestään toteuttaa aina, kun se on mahdollista. (Marjomaa & Laakso: 125.) Sijaisvanhemmalla tarkoitetaan huostaanotetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa vanhempaa (Lastensuojelulaki 2007/417).

Vaikeatkin vanhemmuussuhteet voivat kääntyä lapselle eduksi tulevaisuudessa. Ne voivat auttaa lasta myöhemmin elämään tasapainoista elämää. Saattaa myös olla, että suhde vanhempaan tai vanhempiin parantuu ajan myötä esimerkiksi, kun vanhemman tai vanhempien elämäntilanne muuttuu paremmaksi. (Forsberg & Pösö 2009: 159.) Oma alkuperä ja historia voivat jossakin elämänvaiheessa muodostua lapselle tärkeiksi aineksiksi, joista hän rakentaa omaa identiteettiään. Samalla perheellä voi olla sekä huonoja, että hyviä kausia. Vanhemmuus on koko elämän kestävä prosessi ja aina on mahdollisuus parantaa vanhemmuuttaan. Lapsen antavat suuriakin virheitä anteeksi ja jopa unohtavat ne, jos he uskovat vanhempien sisimmässään välittävän heistä ja tarkoittavan hyvää. Jos vanhemmat kuitenkin menettävät lapsen luottamuksen omien toimiensa takia, on suhdetta erittäin vaikea saada korjattua myöhemmässä vaiheessa. (Hokkanen 2005: 16.)

4 Tapaamispaikkatoiminta ja sen sijoittuminen sosiaalialan kentällä

Tapaamispaikassa järjestetään lapsen ja hänestä erillään asuvan vanhemman välisiä tapaamisia. Tapaamiset järjestetään tapaamispaikassa, jos ei ole mahdollista järjestää niitä tapaajavanhemman kotona tai jos tapaamisiin liittyy lapseen kohdistuvaa uhkaa ja erityistä huolta.

Tapaamispaikkatoiminnassa korostuu erityisesti lapsen suojelun tehtävä. Perimmäisenä tarkoituksena on tarjota turvallinen paikka lapselle tavata erillään asuvaa vanhempaansa. Tapaamispaikkatoiminta tukee pidemmällä aikavälillä myös lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Perheasioiden sovittelua ja muita auttamisen keinoja pitäisi kokeilla ennen kuin päädytään tapaamaan valvotusti. Tapaamispaikkatoiminta on eroauttamisen viimeinen ja vaativin keino. (Ensi- ja turvakotien liitto 2014: 5.)

Tapaamispaikkatoiminta ei ole tällä hetkellä lakisääteinen kunnan velvollisuudeksi laskettava palvelu. Tämän johdosta sen sijoittaminen tarkasti tiettyyn lokeroon sosiaalialan palvelukentässä on vaikeaa. Esimerkiksi Korsotupa on osa lastensuojelun tukipalveluita, joka puolestaan on osa lastensuojelun laajempaa kokonaisuutta. Lastensuojelu voidaan määritellä yleisemmin lasten suojelemiseksi, joka perustuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2012a).

Lastensuojelun yleinen tehtävä on huolehtia ja edistää kunnissa lasten hyvinvointia. Lastensuojelutyötä tehdään sekä perheiden, että erikseen lasten kanssa. Ensisijainen vastuu lasten hyvinvoinnista on vanhemmilla, mutta lastensuojelu tukee vanhempia tässä tehtävässä. (Ikonen 2013: 23-25.) Lastensuojelulain keskeisiksi perusteiksi on määritelty: ”Lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelun on pyrittävä ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin. Lastensuojelun tarvetta arvioitaessa ja lastensuojelua toteutettaessa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.” (Lastensuojelulaki 2007/417.)

4.1 Valvonnan lajit

Valvontaa edellyttävät tapaamiset jaetaan kolmeen ryhmään: valvottu tapaaminen, tuettu tapaaminen ja lapsen valvottu vaihto. Tapaamiset voidaan määrätä valvotuiksi tapaavan vanhemman vakavien mielenterveys- tai päihdeongelmien takia tai luvattoman maastaviennin tai seksuaalisen hyväksikäytön estämiseksi. Tapaamiset voidaan määrätä valvotuiksi myös, jos lapsi pelkää esimerkiksi aikaisempien huonojen kokemustensa perusteella valvomattomia tapaamisia. Sama koskee myös tilannetta, jossa tapaava vanhempi on määrätty lähestymiskieltoon tai hänen epäillään manipuloivan lasta voimakkaasti tapaamisten aikana. (Aaltonen 2009: 117-118.)

Tapaamiset voidaan määrätä tuetuiksi, kun tapaavalla vanhemmalla on mielenterveysongelmia, jotka eivät edellytä valvottuja tapaamisia tai jos lapsi ja tapaava vanhempi ovat tunte-

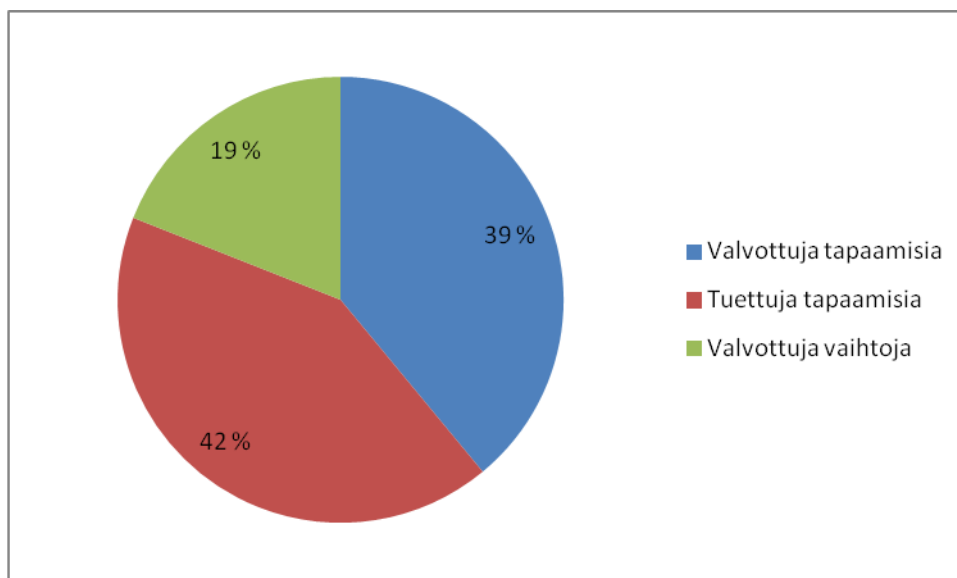
mattomia toisilleen. Syyt voivat liittyä myös tapaavan vanhemman asuinolosuhteisiin tai kokemattomuuteen lapsen hoidossa. Myös kielimuuri tapaavan vanhemman ja lapsen välillä voi edellyttää tuettua tapaamista. Lapsen vanhempien välinen syvä luottamuspuola voi johtaa osaltaan tuettuun tapaamiseen. (Aaltonen 2009: 120.)

Valvottuja vaihtoja suoritetaan tilanteissa, joissa varsinaiset tapaamiset voi toteuttaa etävanhemman kotona, mutta haku- ja noutotilanteeseen on liittynyt väkivallan uhkaa, lapselle vahingollista riitelyä tai vanhempien välit ovat muuten niin tulehtuneet, ettei heidän kohtausensa ole mahdollista. Näissä tilanteissa käytetään vaihdon apuna turvallista kolmatta henkilöä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012b.)

4.2 Tapaamispaikkatoiminta Suomessa

Tapaamispaikkatoiminta on aloitettu Suomessa ensimmäisenä Porin ensikotiyhdistyksen toimesta vuonna 1982. Toiminta alkoi yhteistyössä Porin kaupungin lastensuojelutoimiston kanssa ja oli aluksi luonteeltaan kokeilu. Muita alkuaikojen toimijoita olivat Tampereen ensikotiyhdistys ja Pienperheyhdistys Helsingissä. Suurin syy tapaamispaikan käyttöön oli alun perin se, ettei muitakaan paikkoja tapaamisille ollut. Vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat ja vanhempien välinen epäluottamus olivat syitä tapaamispaikkojen käyttöön. (Kalavainen 2004: 14.)

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta vuodelta 1984 painotti lapsen oikeutta molempiin vanhempiinsa. Lain voimaantulo antoi syyn laajentaa tapaamispaikkatoimintaa ja vuonna 1986 Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten tapaamispaikkoja löytyi jo yli kymmeneltä paikkakunnalta ja niissä toteutettiin tapaamisia 120 kappaletta ja asiakasperheitä oli 51. Vuonna 2003 tapaamisia järjestettiin noin 2400 kappaletta. Tapaamispaikkatoimintaa järjestäviä Ensi- ja turvakotien liiton alaisia yhdistyksiä oli 19. (Kalavainen 2004:15.) Vuoteen 2013 mennessä tapaamisten määrät ovat kasvaneet entisestään ollen jo noin 4900 kappaletta vuodessa. Näistä valvottuja oli noin 2300 (47%), tuettuja noin 1300 (26,5%) ja valvottuja vaihtoja noin 1300(26,5%). Tarkastellessa pelkästään maaliskuun 2013 lukuja päädytään hieman erilaiseen suhteeseen eri tapaamislajien kesken. Kuten kuviossa 1 näkyy, maaliskuussa 2013 valvottuja tapaamisia oli 39%, tuettuja tapaamisia 42% ja valvottuja vaihtoja 19%. (Niemi 2013: 9-10.)

Kuvio 1 Tapaamisten jakautuminen eri valvonnanlajien mukaisesti

Tapaamisten kestoissa on selvä ero riippuen onko kyseessä valvottu vai tuettu tapaaminen. Valvotuissa tapaamisista suurin osa kestää 1-2 tuntia ja vain 17 % tapaamisista kestää 3-4 tuntia. Tuetuista tapaamisista 42% kesti 1-2 tuntia, 45% kesti 3-4 tuntia, 3% kesti 4-6 tuntia, 1% 6-23 tuntia, 4% 1 vuorokauden ja 5% 2 vuorokautta. Tuetuissa tapaamisissa tapaamisten kestot ovat siis selvästi pidempiä. (Niemi 2013: 10-11.)

Suurimman ikäryhmän tapaaajalapsista muodostavat 5-9 -vuotiaat (45%). 10-14 -vuotiaat ovat seuraavaksi suurin ryhmä (25%). Pienimmät ryhmät ovat alle vuoden ikäiset (2%) ja 15-17 -vuotiaat (5%). Maaliskuussa 2013 tapaamispaikoissa vierailleista aikuisasiakkaista 42% oli isää etävanhempana, 30% äitejä etävanhempana, 24% äitejä lähivanhempana ja 4% isää lähivanhempana. (Niemi 2013: 13-14.) Etävanhemmalla tarkoitetaan erillään lapsesta asuvaa vanhempaa ja lähivanhemmalla lapsen kanssa asuvaa biologista vanhempaa tai sijaisvanhempaa. Kun tilastossa huomioidaan myös muut aikuistapaajat kuin biologiset vanhemmat, huomataan, että 7% tapaaajavanhemmista on sijaisperheen äitejä, 6% sijaisperheen isää, 4% biologisia isoäitejä ja vajaa prosentti biologisia isoisia. (Niemi 2013: 15.)

Tapaaajavanhemmista 60% oli isää ja 40% äitejä. Syyt siihen, miksi tapaamiset jouduttiin järjestämään valvottuina tai tuettuina, olivat sekä isillä, että äideillä hyvin samankaltaiset. Yleisin syy sekä isillä, että äideillä oli päihteiden käyttö. Toiseksi yleisin syy olivat mielenterveysongelmat. Muina syinä nousivat esiin vanhempien riitaisuus, erokriisit ja pitkittyneet huolto- ja tapaamisriidat. Isistä mainittiin vielä erikseen lapsen pelko isää kohtaan tai isän väkivaltaisuus. Osalla isistä oli myös lähestymiskielto tai hän oli vankilassa. Osa isistä ei tuntenut lasta tai vireillä oli inestiepäily tai koettiin kaappausuhka. (Niemi 2013: 15.)

4.3 Tapaamispaikkatoimintaa ohjaava lainsäädäntö

Lastenhuoltolain 2 §:n mukaan tapaamisoikeus turvaa lapsen oikeuden pitää yhteyttä ja tavata vanhempansa, jonka luona hän ei asu. Kyseessä on siis lapsen oikeus tavata etävanhempaa. Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan myös vanhemmalla on oikeus tavata lastaan. Tätä voidaan kuitenkin rajoittaa silloin, kun lapsen etu sitä vaatii. (Aaltonen 2009: 75 & Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983/361.) Käytännössä kyseessä on kuitenkin enemmän vanhemman kuin lapsen oikeus, sillä lapsella ei ole mitään keinoja saada tavata etävanhempansa hänen tahtonsa vastaisesti. Sen sijaan etävanhempi voi saada tuomioistuimen ratkaisulla toteutettua tapaamiset jopa pakkokeinoin.

Lapsen omat toiveet ja mielipide tulee LHL 9.4:n mukaan ottaa huomioon tuomioistuimessa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta päätettäessä. Lapsen mielipide ei kuitenkaan automaattisesti ratkaise huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyviä asioita, vaan on vain yksi huomioon otettavista asioista. (Aaltonen 2009: 61, 241 - 245.) Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan pelkkä lapsen edun huomioon ottaminen ei kuitenkaan riitä, vaan sen tulee olla ensisijainen ratkaisuperiaate (Hakalehto-Wainio 2013: 32). Yhteydenpito vanhempiin kuuluu niihin tilanteisiin, joissa lapsen edulla on poikkeuksellisen suuri merkitys (Pösö 2012: 83). Myös lapsen ikä ja henkinen kehitystaso täytyy huomioida arvioitaessa lapsen mielipiteen painoarvoa. Mitä vanhemmasta lapsesta on kysymys, sitä paremmin hän yleensä osaa perustella mielipiteensä ja sitä suurempi painoarvo sillä on päätöksen teossa. Lapsen ikä ei kuitenkaan voi olla ainoa seikka määrittelemässä hänen tahtonsa merkittävyyttä, vaan huomioon tulee ottaa myös kognitiivinen ja emotionaalinen ikä, joka voi olla hyvin erilainen kuin lapsen biologinen ikä. Tuomioistuin voi kuitenkin päätyä ratkaisussaan erilaiseen lopputulokseen kuin lapsen tahto, jos se katsoo sen olevan lapsen edun mukaista. (Aaltonen 2009: 61, 241 - 245.)

Huoltolaissa ei ole säännöstä, joka oikeuttaisi tuomioistuimen määräämään valvottuja tai tuettuja tapaamisia, mutta tuomioistuimet ovat määränneet niitä jo vuosia. Koska mikään laki ei velvoita kuntia järjestämään valvottuja tapaamisia, ovat valvottuja tapaamisia tarvitsevat hyvin erilaisessa tilanteessa riippuen siitä, miten valvottuja tapaamisia toteutetaan juuri siinä kunnassa, jossa lapsi asuu. Sekava käytäntö eri kunnissa on aiheuttanut ongelmia perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta. (Aaltonen 2009: 114-115.) Niin kauan, kun kunnilla ei ole lakiin sidottua velvollisuutta järjestää tapaamispaikkatoimintaa, ei ole realistista olettaa, että eri kuntien tavassa toimia tapaamispaikkojen suhteen tulisi muodostumaan yhtenäistä käytäntöä. Nykyisin pääosan tapaamispaikkatoiminnasta järjestää Ensi- ja turvakotien liitto, jolta kunnat ostavat tämän palvelun. Osissa kunnista kunta toimii palveluntuottajana, kuten esimerkiksi Vantaalla Korsotuvassa.

Tuomioistuimen päätöksen tulisi olla yksiselitteinen ja tarkka, jotta se voitaisiin määrätä pantavaksi täytäntöön (Aaltonen 2009: 76). Alaspään mukaan tuomioistuimista tulee toisinaan niin yksityiskohtaisia päätöksiä, että niitä on vaikea tai jopa mahdoton toteuttaa. Vaikeuksia aiheuttavat usein tarkasti määritellyt kellon ajat tai jollain tapaa tiukan säännöllisesti toistuvat tapaamissyklit. Varsinkin Korsotuvan tapauksessa tulee helposti ongelmia määräysten kirjaimellisessa noudattamisessa, kun tapaamisaikoja voidaan antaa vain keskiviikkoisin, lauantaisin ja sunnuntaisin. Lisäksi Korsotupa on suljettu jokaisen kuun toisena parillisena viikonloppuna. Alaspään mukaan tuomioistuinten kanssa on tehty yhteistyötä ja määräykset ovat nykyisin pääasiassa toteutettavissa sellaisinaan. (M. Alaspään henkilökohtainen tiedonanto 11.12.2013.)

Valvottujen tapaamisten säätäminen lailla kunnan vastuulle on toivottu jo vuosien ajan. Tämän muutoksen valvottujen tapaamisten järjestämisvastuussa sisältävä sosiaalihuoltolain uudistus on ollut lausuntokierroksella kesällä 2014. Hallituksen esitys tullaan antamaan eduskunnalle syksyllä 2014. Lakiluonnoksen on suunniteltu astuvan voimaan 1.1.2015. Uudessa sosiaalihuoltolaissa on esitetty säännös kunnan velvollisuudesta järjestää tuetut ja valvotut tapaamiset. Tämän uskotaan parantavan lasten ja etävanhempien mahdollisuuksia tuettuihin ja valvottuihin tapaamisiin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014: 134, 176.)

Uuden säädöksen mukaan tapaamiset olisi järjestettävä hyvin nopeasti yhteydenoton jälkeen: ”Kunta olisi velvollinen järjestämään palvelut viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun sosiaalipalveluista vastaavaan kunnan viranomaiseen on otettu yhteyttä palvelun saamiseksi” (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014: 177). Ensi- ja turvakotien liitto suhtautuu tähän varauksellisesti. Alkuhaastattelu ja tutustumistapaaminen pitäisi pystyä järjestämään ennen ensimmäistä tapaamista, jotta tapaaminen onnistuu ja työntekijöiden turvallisuus pystytään takaamaan. Heidän mukaan tapaamisten hallittu aloittaminen on tärkeämpää kuin niiden nopea aloittaminen. (Ensi- ja turvakotien liitto 2014: 4.) Lakiluonnoksessa valvojalta edellytettävä ammatillinen koulutus määritellään vain tehtävän edellyttämäksi soveltuvaksi ammatilliseksi koulutukseksi (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014: 178). Ensi- ja turvakotien liiton mukaan määritelmä ei ole riittävän tarkka (Ensi- ja turvakotien liitto 2014: 4).

Huolta herätti myös se, kuinka kunta toteuttaa uudet velvoitteet, kun kunnissa vallitsee jo nyt resurssipula. Riittävien resurssien takaaminen kunnille on todella tärkeää lain toteutumisen kannalta. Ensi- ja turvakotien liitto muistuttaa myös, että sosiaalihuoltoon sijoittaminen on investointia tulevaisuuteen. (Ensi- ja turvakotien liitto 2014: 9). Lakiluonnoksen mukaan laista aiheutuvat valvottuihin tapaamisiin kohdistuvat lisäkustannukset arvioidaan 4 miljoonan euron suuruisiksi vuositasolla, josta valtionosuus olisi vähintään 50 prosenttia eli 2 miljoonaa euroa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014: 124). Kuntaliitto pitää 50 prosentin valtionosuutta liian pienenä korvaamaan kunnalla uusien tehtävien ja velvoitteiden muodostamia kustannuk-

sia. Kuntaliitto vaatii, että uudistuksista luovuttaisiin huonosta taloustilanteesta johtuen. (Uotinen 2014.)

5 Korsotupa tapaamispaikkana

Kuva 1 Korsotupa kuvattuna pääsisäänkäynnin puolelta.

Korsotupa on Vantaan Korsossa sijaitseva vanha omakotitalo, jossa järjestetään lastensuojelun avohuollon tukitoimena tapaamispaikka- sekä ryhmätoimintaa. Tapaamispaikka on Vantaan kaupungin ylläpitämä palvelu vantaalaisille lapsille ja palvelut ovat maksuttomia. Korsotuvan tapaamispaikka on avoinna keskiviikkoisin klo 10-18 ja parillisina viikonloppuina ja kuukauden ensimmäisenä parittomana viikonloppuna klo 10-16. Kuukauden toisena parittomana viikonloppuna tapaamiset voi suorittaa Leiritien tapaamispaikassa, joka on avoinna aina niinä viikonloppuina, kun Korsotuvan tapaamispaikka on suljettu. (Vantaan kaupunki 2014.)

Perheet pääsevät tapaamispaikan asiakkaaksi oikeuden päätöksellä tai lastensuojelun sosiaalityöntekijän tekemän asiakassuunnitelman perusteella. Jotta tapaamiset pystytään toteuttamaan, tulee oikeuden päätöksestä tai sopimuksesta käydä ilmi tapaamisen valvonnan taso, tapaamistiheys, tapaamisen kesto ja päätöksen tai sopimuksen voimassaoloaika. Tapaamisen kaikki osapuolet käyvät aina erikseen tutustumassa tapaamispaikkaan, jolloin heille kerrotaan tapaamispaikan säännöt ja käytänteet ja heidän kanssaan laaditaan palvelusopimus. Tutustumiskäyntien jälkeen voidaan varata tapaamisaikoja sopimuksen tai päätöksen mukaisesti. Tapaamisen enimmäispituus on kolme tuntia. Asiakasperheitä voi olla paikalla enimmillään kolme. Valvottuja tapaamisia voi olla samanaikaisesti korkeintaan kaksi, sillä työntekijöitä on

työvuorossa kaksi kerrallaan. Tapaamiset toteutetaan yleensä niin, että lapsen tuoja ja tapaaja eivät kohtaa toisiaan. Tapaajavanhemmat kulkevat sisään etuovesta ja lapsi tuodaan sivuovesta. Saapuminen toteutetaan yleensä porrastetusti. (E. Salminen 2014 henkilökohtainen tiedonanto 5.2.2014.)

6 Opinnäytetyön toteutus

6.1 Tutkimuskysymykset ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää ja tuoda esille vanhemman kokemuksia tapaamisista Korsotuvan tapaamispaikassa. Lapsen ääni tuli esille vanhemman kautta. Tarkoituksena oli muodostaa haastatteluiden pohjalta kehitysehdotuksia Korsotuvan tapaamispaikkatoiminnan kehittämiseen.

Tavoitteemme oli selvittää, miten tapaamiset ovat toteutuneet vanhemman mielestä ja miten lapsen osallisuus toteutuu tapaamisissa. Tavoitteenamme oli löytää haastatteluiden avulla kehitysideoita Korsotuvan tapaamispaikkatoiminnan kehittämiseen. Tavoitteenamme oli kartuttaa omaa ammatillista osaamista lastensuojelun ja toiminnan kehittämisen alueilla.

Rajasimme opinnäytetyön Korsotuvalla ja Leiritiellä tapahtuviin tapaamisiin eli emme tutki neet valvotuissa vaihdoissa mukana olevia perheitä. Tarkoituksena oli korostaa kysymyksen asettelussa lapsen etua ja roolia tapaamispaikan ensisijaisena asiakkaana. Tapaamispaikkatoiminnan keskiössä on aina lapsi, mutta aktiivisina toimijoina ja tapaamisten sopijoina ovat vanhemmat. Vanhempien sitoutuminen tapaamispaikan toimintaan on tästä syystä tärkeää.

Tutkimuskysymykset:

Miten tapaamiset toteutuvat Korsotuvan tapaamispaikassa vanhemman näkökulmasta?

Miten tapaamispaikkatoimintaa voidaan kehittää lapsia ja vanhempia paremmin huomioivaksi?

Jätimme tutkimuslupahakemuksen 13.3.2014 Vantaan kaupungin kirjaamoon. Tutkimuslupa myönnettiin 31.3.2014 (Liite 1). Alkuperäisessä tutkimuslupahakemuksessa pyysimme lupaa vain lähivanhempien haastatteluun ajalle 1.4.2014 - 30.6.2014. Lähivanhempien saaminen haastatteluihin osoittautui vaikeaksi ja haimme 6.6.2014 tutkimusluvalla lisäaikaa 31.8.2014 asti. Lisäksi samassa yhteydessä laajensimme tutkimusjoukkoa etävanhempiin. Jatko tutkimusluvalla myönnettiin 16.6.2014 (Liite 2). Haastattelut ajoittuivat 23.4.2014 - 16.8.2014.

6.2 Aineiston keruu ja kuvaus

Valitsimme aineiston keruutavaksi henkilöhaastattelun. Halusimme selvittää, miten asiakkaat kokevat tapaamispaikkatoiminnan. Moilasen ja Rähän mukaan kokemukset ovat hetkellisiä ja osittain sanallisesti tavoittamattomissa ja aineistonkeruutavan pitäisi tukea tätä kokemusten luonnetta (Moilanen & Rähä 2010: 54). Ajattelimme haastattelun tuovan parhaiten vastauksia tutkimuskysymyksiimme ja se tuntui myös luontevimmalta tavalta lähestyä tapaamispaikan asiakkaita.

Haastattelumenetelmämme oli puolistrukturoitu haastattelu. Puolistrukturoituun haastatteluun kuuluu se, että haastattelukysymykset ja niiden muoto ovat kaikille haastateltaville samat riippumatta niiden järjestyksestä. Haastateltavilla on mahdollisuus vastata kysymyksiin omin sanoin eikä valmiita vastausvaihtoehtoja ole. Tyypillisessä puolistrukturoidussa haastattelussa osa näkökohdista on päätetty etukäteen, muttei kaikkia. (Hirsjärvi & Hurme 2008: 47-48.) Puolistrukturoitu haastattelu on hyvä, kun käsitellään arkoja aiheita ja selvitetään asioita, joita on vaikea tiedostaa (Metsämuuronen 2006: 115). Olimme laatineet valmiit kysymykset (Liitteet 3 ja 4), jotka jaoimme kahteen teemaan taustakysymysten lisäksi. Teemat olivat tapaamisten toteutuminen ja Korsotupa ja sen toiminta. Kysymysten avulla pyrimme varmistamaan sen, että tutkimuksemme kannalta tärkeät asiat tulevat käsitellyiksi ja aineisto pysyy yhtenäisenä. Halusimme kuitenkin luoda haastattelutilanteesta niin vapaan ja keskustelunomaisen kuin se oli valmiista kysymyksistä huolimatta mahdollista. Emme empineet tarttua haastateltavien kertomaan spontaanien lisäkysymysten ja tarkennusten avulla. Annoimme haastateltaville mahdollisuuden palata aikaisempiin kysymyksiin tai kertoa sellaisista asioista, jotka eivät liittyneet kysymyksiimme.

Pyysimme Korsotuvan työntekijöitä hankkimaan meille haastateltavia, jotta emme joutuisi tekemisiin haastateltavien henkilötietojen kanssa ja tutkimuksen anonymiteetti säilyisi parhaalla mahdollisella tavalla. Työntekijät jakoivat asiakkaille saatekirjeet (Liitteet 5 ja 6) ja kaikki halukkaat saivat osallistua tutkimukseen. Haastateltavien saaminen oli haastavaa ja lisääjankin jälkeen jouduimme tyytymään neljään haastatteluun. Tästä huolimatta viimeisissä haastatteluissa oli havaittavissa toistoa. Haastattelut suoritettiin Korsotuvalla ja Leiritiellä erillisissä tiloissa, joissa ei ollut kuulo- tai näköyhteyttä rakennusten muihin osiin. Haastateltavista toinen toimi vuorollaan päähaastattelijana ja yhdessä haastattelussa paikalla oli vain toinen haastateltavista. Haastattelut tallennettiin sähköisellä tallentimella.

Neljästä haastateltavasta kolme oli lähivanhempia ja yksi etävanhempi. Lähivanhemmista kaksi oli sijaisvanhempia ja yksi biologinen vanhempi. Etävanhempi oli biologinen vanhempi. Haastateltavista kaksi oli miehiä ja kaksi oli naisia. Haastateltavat olivat olleet Korsotuvan asiakkaina puolesta vuodesta yhteen vuoteen. Kaikki haastateltavat olivat tulleet Korsotuvan

asiakkaiksi sosiaaliviranomaisen kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Osalla tapaamiset olivat tuettuja ja osalla valvottuja. Suurimmalla osalla oli haastatteluhetkellä tai joskus aiemmin ollut asiakkuus johonkin toiseen tapaamispaikkaan. Tapaamiset toteutettiin joka kahden tai kolmen viikon välein. Osalla tapaamisten pituudet olivat kaksi tuntia ja osalla kolme tuntia. Tapaamisissa käyneiden lasten määrä vaihteli yhdestä kahteen ja heidän ikänsä oli 1,5 - 3 vuotta.

6.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Haastattelujen pituus vaihteli puolesta tunnista hieman yli tuntiin. Tallennettu haastatteluaineisto siirrettiin tutkijoiden tietokoneille. Tietokoneet oli suojattu salasanalla, jolloin aineistoon pääsi käsiksi vain tutkijat. Kumpikin litteroi kaksi haastattelua neljästä ja apuna käytimme SoundScriber-ohjelmaa. Se on äänen kuunteluun ja transkription tekemiseen tarkoitettu tietokoneohjelma, jonka latasimme Helsingin yliopiston Kasvatustieteellisen tiedekunnan sivuilta (Kivelä 2007, 1). Ennen litteroimisen aloittamista sovimme yhteiset säännöt siitä, mitä kaikkea litteroidaan. Huomioimme litteroidessa puheen lisäksi myös tauot, huokaukset ja naurun. Litteroitua tekstiä kertyi yhteensä 62 sivua Trebuchet MS fontilla, fonttikoolla 10 ja rivivälillä 1,5.

Analyysimenetelmäksi valitsimme teemoittelun. Hirsjärven ja Hurmeen mukaan teemoittelussa tutkija kiinnittää analyysivaiheessa huomion sellaisiin aineistosta nouseviin piirteisiin, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle (Hirsjärvi & Hurme 2008, 173). Moilanen ja Räihä puolestaan kuvailevat teemoittelua tutkimuksen kannalta olennaisimpien asioiden etsimisenä, jonka tarkoituksena on myös pelkistää haastattelun tuottamaa laajaa tekstimateriaalia. Teemat eivät viittaa tekstin yksittäisiin kohtiin, vaan niihin sisällön kokonaisuuksiin, joita tekstistä on havaittavissa. Tutkija joutuu myös tekemään paljon tulkintoja, koska teemat eivät yleensä tule haastateltavalta suoraan sanoitettuin. Tutkija voi etsiä aineistosta vastauksia johonkin valmiiksi päätettyyn teemaan tai hän voi lähteä tarkastelemaan aineistoa ilman minikäänlaisia ennako-odotuksia eli aineistolähtöisesti. (Moilanen & Räihä 2010: 55.) Sovelsimme teemoittellessamme kumpaakin tapaa. Muodostimme valmiit teoriaan pohjautuvat teemat, joiden uskoimme antavan vastaukset tutkimuskysymyksiimme ja pitävän haastattelun hallinnassa. Nostimme kerätystä aineistosta uusia teemoja, sillä ne liittyivät olennaisesti tutkimuskysymyksiin. Hirsjärvi ja Hurme kirjoittavatkin, että haastattelulla voi olla ennalta määritellyjä teemoja, joiden tutkija voi odottaa nousevan esiin. Sen lisäksi esiin voi nousta monia muitakin teemoja, jotka saattavat olla jopa mielenkiintoisempia kuin ennalta määritellyt teemat. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 173.)

Aloitimme analyysin karsimalla litteroidusta tekstistä epäolennaiset tekstipätkät, kuten alukset ja haastattelun päättävät kiitokset. Tämän jälkeen loimme excel-tilukon, jonka sa-

rakkeisiin kirjoitimme kunkin teeman mukaisen nimen. Listasimme ennalta tiedetyt teemat suoraan sarakkeisiin ja lisäsimme uusia teemoja sitä mukaan, kun niitä löytyi teemoittelun edetessä. Teimme jokaiselle haastattelulle oman rivin, jotta näimme vielä tässä vaiheessa kenelle eri sarakkeisiin liitetyt kommentit kuuluivat. Samassa kommentissa saattoivat toistua useammat teemat, jolloin sijoitimme kommentin useaan teemaan. Teemoittelun ensimmäisen vaiheen jälkeen loimme jokaiselle yläteemalle word-tiedoston. Tiedostoihin kokosimme kaikki sarakkeissa olleet kommentit. Työstimme jokaista teemaa siihen parhaiten sopivalla tavalla. Saatoimme esimerkiksi erotella saman teeman sisällä olevat positiivisesti, negatiivisesti tai neutraalisti sävyttyneet kommentit toisistaan tai yhdistellä konkreettisia tekoja ja ajatuksia sisältäviä kommentteja yhdeksi ryhmäksi ja muita kommentteja toiseksi ryhmäksi. Näin yksittäisille teemoille syntyi erilaisia alateemoja. Yksi ainoa tapa teemoitella aineistoa edelleen ei tullut kyseeseen, koska yläteemat olivat sekä kooltaan, että laadultaan erilaisia. Joidenkin yläteemojen kohdalla jatkokäsittely ei ollut edes tarpeen.

Seuraavaksi tulostimme teemoittelun aineiston. Tulosteisiin merkitsimme erivärisillä ylivii-vaustusseilla esiin nousseita ilmiöitä, samankaltaisuuksia ja poikkeuksia. Koko työskentelyn ajan yhdistelimme ja erottelimme eri teemoja tarpeen mukaan. Jotkut teemat olivat hyvin samankaltaisia, jolloin ne yhdistettiin yhdeksi isommaksi teemaksi. Jos puolestaan havaitsimme jonkun asian olevan todella merkillinen ja toistuva, teimme siitä oman teeman. Seuraavassa vaiheessa lähdimme hahmottelemaan teemojen välisiä suhteita eli sitä, mitkä teemat liittyvät toisiinsa. Samalla pohdimme tulosten kirjoitusjärjestystä. Tästä oli helppoa siirtyä kirjoittamaan tuloksia johdonmukaisessa järjestyksessä.

7 Tulokset

7.1 Haastateltavien kokemukset tapaamisten toteutumisesta

7.1.1 Suhtautuminen tapaamisiin

Kaikki haastateltavat kokivat tapaamiset tarpeellisiksi lapsille. Tämä näyttäytyi yhdelle haastateltavista parhaana käytettävissä olevana vaihtoehtona tilanteessa, jossa tapaamisia ei voi toteuttaa toisen vanhemman luona valvomatta. Tapaamispaikka tarjoaa tähän tarkoitukseen sopivan turvallisen ympäristön, jossa lapsen ja vanhemman välinen suhde voi jatkua. Tapaamisten avulla etävanhempi voi ylläpitää tai luoda siteen lapseensa. Biologiset vanhemmat koettiin olennaiseksi osaksi lapsen elämää ja tapaamiset koettiin tärkeiksi sekä vanhemmille, että lapsille.

Haastateltujen lapset olivat kaikki hyvin nuoria (1,5 - 3 v) ja vanhemmat kokivat vaikeaksi keskustella tapaamisista lapsen kanssa. Lapset eivät osanneet vanhempien mielestä vastata

esitettyihin kysymyksiin eivätkä ilmaista itseään selkeästi. Yksi haastateltava sai parhaiten selville lasten tunteita eleitä ja käyttäytymistä seuraamalla ja tulkitsemalla. Yksi haastateltava ei halunnut kysellä kovin tarkasti lapselta tapaamisista, koska koki lapsen aistivan kyselijän motiivit. Kuulustelunomainen kyseleminen voisi tehdä tapaamisista epäluonnollisia, kun hänellä ei ole ollut muutenkaan tapana kysellä kovin tarkasti. Haastateltavat keskustelivat lastensa kanssa tapaamisiin liittyvistä asioista heidän ikätasonsa mukaisesti hyvin tavallisista asioista. Haastateltavien mukaan lasten mielipiteiden huomioon ottaminen heitä koskevilla päätöksissä ei tullut kyseeseen lasten iän takia. Kaikkien haastateltavien mielestä lapsilla tulee olemaan mielipiteitä ja ne otetaan paremmin huomioon iän karttuessa.

Tapaamiset Korsotuvalla aiheuttivat haastateltavissa osittain samankaltaisia tunteita. Toisaalta oli havaittavissa suuriakin eroja haastateltavien kuvaamissa tunteissa. Erilaiset tilanteet ja tapa suhtautua asioihin vaikuttivat tähän selvästi. Kaikki haastateltavat kokivat tapaamiset pääasiassa positiivisesti:

”...ihan kiva tulla, koska tääl on ihan nättei tyttö...”

”...et isän tapaamiset ni mä ihan pelkästään vaan ilahdun.”

”Tänne tuleminen taas on ihan, se on helppoa.”

Tapaamiset koettiin tärkeiksi ja osan mielestä niihin oli helppo ja kiva tulla. Yksi haastateltavista kertoi myötäelävänsä vahvasti tapaamisia lapsensa kautta. Tapaamisista ei koettu olevan lapselle haittaa. Sen sijaan tapaamisten mahdolliset hyödyt tunnistettiin. Erään sijaisvanhempana toimivan haastateltavan mukaan suhtautumista lapsen tilanteeseen helpotti sijaisvanhemmuuden ajattelu työntekijöiden töiden joukossa. Hän koki myös että hänen työtään sijaisvanhempana arvostetaan, mikä oli hänelle merkityksellistä.

Tapaamiset aiheuttivat haastateltavissa myös paljon negatiivisesti sävyttyneitä tunteita. Jotkut haastateltavista kokivat valvottuihin tai tuettuihin tapaamiseen johtaneet syyt raskaiksi tietää tai muistella. Eräs haastateltava, joka toimi sijaisvanhempana, ei halunnut tietää tarkemmin lapsen taustoja, koska koki helpommaksi toimia biologisten vanhempien ja lapsen kanssa ilman näitä tietoja taustoista. Joissakin tapauksissa tapaamiset toteutettiin lasten vuoksi samalla jättäen omat tunteet huomioimatta. Eräessä tapauksessa tapaamiset koettiin niin tärkeiksi lapsille, että niihin tultiin riippumatta aikuisten välisistä rankoistakin konflikteista. Tapaamisten lisäksi perheillä saattoi olla muutakin säännöllistä yhteydenpitoa. Yksi haastateltavista koki tämän ajoittain raskaaksi.

"Periaattees on ihan hyvä, et mä en oikeestaan tiedä sitä (lapsen taustaa) ... Vi-
ranomaset hoitaa sen vanhempien, biologisten vanhempien säädön ... Et oikeestaan
mä en edes halua tietää sitä, koska sitte mul ei oo ensinäkään koulutusta siihen ja
mun on ehkä vähän helpompi sitten olla [lapsen] kans, ku mä en tiedä kaikkee paskaa,
mitä siel takana on. Tai oikeestaan niitten vanhempien kanssa on helpompi olla. [Lap-
sen] kanssa on ihan OK. "

"Ja no (huokaus) on se aina tietenk... aina ittelle ehkä semmonen, et lapset tulee
ihan mielellään... ja vaikka tää konsepti, et on tapaamispaikka on hyvä, niin tietenk
sitten se, et on isän kanssa tosi huonot välit niin se, et kuitenkin tulee jonkinlainen
kontakti ja se tilanne on kiree, että ehkä ittelle vähän sellanen... ei ehkä (naurahdus)
ihan mukavimmasta päästä, mut toisaalt kuitenkin on se sen arvonen."

Epävarmuus tapaamisten toteutumisesta näkyi joidenkin haastateltavien kertomuksissa. Tämä
aiheutti tietynlaista jännitystä ja he pyrkivät välttämään tapaamisen peruuntumisen aiheut-
tamaa pettymystä lapselle. Yksi haastateltavista koki joskus lapsen tuomisen tapaamisiin suo-
rittamisena. Hän toimi tavallaan lapselle autonkuljettajana. Yksi haastateltavista sanoi pyrki-
vänsä poistumaan ripeästi vaihtotilanteessa, jotta etävanhemman ja lapsen välinen yhteinen
aika olisi mahdollisimman pitkä ja luonnollinen. Hän näki oman läsnäolonsa tapaamisessa jopa
haitalliseksi.

Lähi- ja etävanhemman kohtaaminen oli myös tunteita herättävä tilanne. Osaa kohtaaminen
jopa ilahdutti, mutta toisille kohtaaminen oli selvästi epämiellyttävä tilanne. Joillekin koh-
taaminen aiheutti ristiriitaisia tunteita. Pintapuolisesti pyrittiin toimimaan toisiaan kunnioit-
taen, vaikka ilmassa oli jännitettä.

"Mul on onneks semmonen aika tasapainonen tai aika hyvä tilanne tän biologisen isän
kanssa eli meillä tavallaan on ihan lepposat välit.. vois sanoo.. tämmöset lepposat
huulenheitto-välit..."

"Isän kaa on mutkattomampaa ... en koe olevani tarkkailun alla ... äidille vietäessä
nainen osaa enempi olla arvosteleva."

Yhdelle haastateltavista tuli joskus vaikutelma, ettei tilanne ole kenenkään hallussa. Haasta-
teltava, joka kävi tapaamispaikassa tapaamassa lastaan, koki tapaamispäivän ristiriitaiseksi,
koska lyhyen tapaamisen aikana tuli enemmän suoritettua erilaisia rutiineja eikä rauhalliselle
yhdessäololle jäänyt riittävästi aikaa.

Yhden haastateltavan mielestä hakemistilanne oli ahdistava. Syynä oli vanhempien tulehtuneet välit ja keskeneräinen oikeusprosessi. Haastateltavasta, joka kävi tapaamassa lastaan tapaamispaikassa, tuntui pahalta sanoa lapselle, että joutuu lähtemään. Hänen mielestään lähteminen on kaikista pahinta tapaamisissa. Hän jäi usein miettimään asioita myöhemmin kotona.

Haastateltavat kertoivat myös jonkin verran omista väleistään etä- tai lähivanhempaan. Monella välit olivat vähintään asialliset ja toisilla jopa leppoiset. Jotkut olivat ottaneet tavaksi kohdata toisensa jo ennen tapaamisen alkamista pihalla. He kokivat tällaisen tavan pehmentävän tapaamista ja antavan lapselle myönteisen kuvan tapaamisista. Yksi haastateltavista koki pelkän nopean vaihdon olevan lapselle mahdollisesti haitallinen. Etä- ja lähivanhempien välinen yhteydenpito helpotti käytännönasioissa. Vanhemmat saattoivat esimerkiksi vaihtaa tietoa lapsen ruokailutottumuksista. Jotkut kokivat yhteydenpidon helpoksi ja pystyivät keskustelemaan hyvinkin arkisista asioistaan. Paremman yhteydenpidon mahdollisti lapsen asuminen samassa kaupungissa etävanhemman kanssa. Yhden haastateltavan mielestä biologiset vanhemmat ja sijaisvanhemmat voisivat olla enemmän yhteydessä toisiinsa. Hänen mielestään sijaisvanhemmat voisivat halutessaan toimia ”kummeina” tai ”luotettuina ystävinä” biologisille vanhemmille.

Hyvätkään välit eivät aina poistaneet tapaamisten raskautta. Yhdessä tapauksessa vanhempien välit olivat kireät ja oli sovittu, että he eivät kohtaa toisiaan. Kun tämä ei käytännössä onnistunut, oltiin valmiita joustamaan. Lapsen etu asetettiin vanhemman edun edelle. Paras olisi kuitenkin haastateltavan mielestä noudattaa toivetta olla tapaamatta toista vanhempaa.

” [etävanhempi] seisoo siin leikkihuoneen oven takana niin että mä nään sen jalat (naurahdus) ja se oli vähän semmonen tuntu vähän typerältä tilanteelta niin mä sitten sanoin niin kuin et no ihan sama et oon mä sen ennenkin nähnyt. (naurua) Ei se nyt haittaa niin paljon et kyl me nyt ollaan sit nähty.”

7.1.2 Tapaamisten kulku

Kaikki haastateltavat kertoivat lapsille etukäteen tapaamisista. Yleensä se kerrottiin samana päivänä, kun tapaamisten oli tarkoitus toteutua, esimerkiksi matkalla tapaamiseen. Jotkut perustelivat myöhäistä ajankohtaa tapaamisten peruuntumisriskillä. Lapsille puhuttiin tapaamisista positiiviseen sävyyn ja tilanteesta haluttiin luoda mahdollisimman miellyttävä. Lapsille kerrottiin, minne oltiin menossa, ketä tapaamaa ja mitä tekemään. Yksi haastateltavista kertoi, että he valmistautuvat tapaamisiin pakkaamalla mukaan vaihtovaatteet ja muut tapaamisessa mahdollisesti tarvittavat tarvikkeet. Joillakin oli muodostunut selkeitä rutiineja tapaamisten yhteyteen.

”Usein me nähdään tos parkkiksella jo etukäteen. Sitten meillä on tullu vähän semmonen rutiini et (etävänhempi) on oottamas tossa nii menee jo heti sylkkyyn.”

Tapaamiset ovat sujuneet pääasiassa ongelmitta. Prosessi on hyvin organisoitu ja tarvittaessa on saanut neuvoa ja apua henkilökunnalta. Esille nousi myös Korsotuvan poikkeuksellinen jousto normaaleista toimintatavoista, kun asiakasperhe on muuttanut toiseen kaupunkiin. Yleensä tällaisessa tilanteessa tapaamiset siirtyvät samalla uuteen kaupunkiin, mutta tässä tapauksessa tapaamisia oli jatkettu edelleen Vantaalla uuden asuinkaupungin pitkien jonojen takia. Näin tapaamisia saatiin jatkettua samalla rytmillä eikä etävänhemman ja lasten suhdetta ole näin tarvinnut katkaista edes väliaikaisesti. Haastateltava koki tämän todella inhimillisenä toimintana.

Yksi haastateltavista kertoi ymmärtävänsä, että tapaamisten sujuminen on myös hänestä itsestään kiinni. Hänen mielestään aikuisten ihmisten pitäisi tulla keskenään toimeen edes sen verran, että tapaamiset saadaan onnistumaan. Toisaalta, säännöllinen yhteydenpito helpotti joissakin tapauksissa tapaamisten sujumista. Tapaamiset sujuivat omalla painollaan, kun käytössä oli säännölliset rutiinit. Lapset tottuivat Korsotuvalla noudatettuihin tapoihin. Haastateltava, joka kävi tapaamassa lastaan tapaamispaikassa, perusteli tapaamisten hyvää sujumista lapsen käyttäytymisen perusteella:

”Kyl se tunnistaa, se on ensimmäinen iso asia, mikä tuntuu heti. Siin ei tuu semmosta et se lapsi vaan jätetään vaan se halua tulla jo sielt toisest sylistä omaan syliin.”

Yksi haastateltava pohti sitä, miltä tilanne näyttää lapsen näkökulmasta ja jopa kyseenalaisti omat mahdollisuudet asian selvittämiseksi. Haastateltavalla, joka kävi tapaamassa lastaan tapaamispaikassa, oli vaikeuksia tapaamisten sujumisessa lähinnä alussa, jolloin ei ollut vielä paljoa kokemusta pienten lasten kanssa olemisesta. Yhdessä tapauksessa lapsi reagoi voimakkaasti tapaamisiin. Tämä näkyi kotona levottomuutena ja unettomina öinä ja vaikutti monella tavalla koko perheen toimintaan. Lastaan tapaamassa käynyt haastateltava piti haasteena tapaamisten lyhyttä kestoaa. Hänen mukaansa lapsikin oli jo alkanut ymmärtämään, ettei yksittäinen tapaaminen jatku loputtomiin.

Haastateltavat korostivat sitä, että lapset tulevat mielellään tapaamisiin ja viihtyvät niissä hyvin. Lapsen viihtymiseen kerrottiin vaikuttavan säännölliset tapaamiset, jotka estivät lapsen vieraantumisen etävänhemmasta. Toisaalta pitkät tauot ja peruutukset eivät välttämättä vaikuttaneet lapsen haluun tulla tapaamisiin. Muita lapsen viihtymiseen vaikuttavia asioita olivat tuttu paikka, tutut ihmiset ja rutiinit. Yksi haastateltavista koki merkittäväksi sen,

kuinka paljon etävanhempi keskittyy lapsen tapaamisten aikana. Joskus tapaamiset eivät menneet toivotulla tavalla:

”[Etävanhemman] tapaamisissa (lapsi) on tarrautunu muhun. [Lapsi] jäi ihan mustekalotteella, et piti ihan irrottaa.”

7.1.3 Näkemykset tulevaisuudesta

Haastateltavien näkemykset tulevaisuudesta jakautuivat suoraan toimintaan liittyviin ja enemmän ajatuksellisiin näkemyksiin. Osa näkemyksistä oli hyvinkin konkreettisia ja osa epä-määräisiä. Eräällä haastateltavalla tapaamiset olivat siirtymässä pian toiseen kaupunkiin. Toimintaan liittyviä konkreettisia näkemyksiä olivat myös tapaamisten siirtyminen etävanhemman kotiin ja tapaamisten keston piteneminen. Esimerkiksi yökyläilyn mahdollisuutta pohdittiin. Yhtenä vaihtoehtona nähtiin tuettujen tapaamisten järjestäminen kotona. Huolta aiheutti kuitenkin se, miten tällaiset siirrot tulisivat tapahtumaan. Yhden haastateltavan mielestä olisi hyvä, jos siirto tapahtuisi asteittain ja valvojat sekä rutiinit pysyisivät samoina kuin Korsotuvalla.

Lastaan tapaamassa käynyt haastateltava koki olevansa valmis laajentamaan tapaamisia jo lähitulevaisuudessa. Sellaisetkin haastateltavat, jotka kokivat tapaamisaikojen olevan riittäviä haastatteluhetkellä, uskoivat pitempien tapaamisten olevan tarpeellisia lasten kasvaessa. Haastateltavat ajattelivat myös keskustelewansa enemmän lapsen kanssa tapaamisiin liittyvistä asioista tulevaisuudessa. Yksi haastateltavista mainitsi oman roolin rajoittuvan lapsen hoitoon ja pitämiseen rakkauden täyttämänä ilman, että hän puuttuisi biologisten vanhempien asioihin nyt tai jatkossa.

Haastateltavat pohtivat syvällisemminkin tapaamisten ja lasten tulevaisuutta. Näissä pohdinnoissa tuli esiin muitakin seikkoja kuin tapaamisaikoihin liittyviä muutoksia. Haastateltavat uskoivat, että lapsille nousee paljon kysymyksiä biologisiin vanhempiin ja omiin taustoihin liittyen. Yksi haastateltavista ajatteli, etteivät tapaamiset välttämättä poista lapselta hylkäämäksi tulemisen painolastia. Yksi haastateltavista pelkäsi tapaamisten peruutuksien lisääntymistä, mikä aiheuttaisi lapselle pettymyksiä.

Tulevaisuuden merkitys korostui usean haastateltavan puheessa. Säännöllisten tapaamisten nähtiin lopulta mahdollistavan tapaamisten siirtymisen biologisten vanhempien kotiin. Kontaktin puuttuminen toiseen vanhempaan voisi yhden haastateltavan mukaan kostautua myöhemmin. Kontaktin puuttumisen ajateltiin muodostuvan ongelmia lapselle teini-iässä. Toisaalta yhden haastateltavan mielestä lyhyt tapaaminen, johon tapaajavanhempi voi valmistautua

ja panostaa, voi luoda epärealistisen kuvan vanhemmasta. Vanhempi voi tapaamisen ajaksi piilottaa omat heikkoutensa ja puutteensa.

”Tulevaisuuden kannalta tärkeä, et ei oo sit semmosia haavekuvia tai tällasia, mutta toisaalta.. sitte tämmönen lyhyt tapaaminen mahdollistaa kaikenlaiset joulupukit ja, et siis tarinoitten ja satujen kertomisen ja ylläpitämisen vaikka esimerkiks alkoholismiin piilottamisen. Eli siinä mielessä haavekuvat voi säilyä lapsella kuitenkin huolimatta näistä dokaamisista.”

7.2 Haastateltavien kokemukset Korsotuvan toiminnasta, henkilökunnasta ja tiloista

7.2.1 Toiminnan tavoitteellisuus

Toiminnan tavoitteellisuus näkyi tulevaisuudelle asetetuissa tavoitteissa ja niiden säännöllisellä läpikäymisellä ja arvioinnilla. Tavoitteellisuus näkyi myös aikaan saaduissa positiivisissa muutoksissa. Haastatteluista kävi ilmi, että Korsotuvalla käydään asiakasneuvotteluja, tapaamisista kirjoitetaan raportteja ja näitä raportteja käytetään hyväksi uuden asiakassuunnitelman laatimisessa. Tapaamissuunnitelmat tehdään ajoissa ja ne tehdään puoleksi vuodeksi kerrallaan. Tarpeen mukaan suunnitelmaan voidaan tehdä muutoksia. Tavoitteellisuus näkyi myös pienemmissä yksittäisiä tapauksia koskevissa asioissa, kuten esimerkiksi tapaamisten säännöllisen jatkumisen varmistaminen asiakkaiden muuttaessa toiseen kaupunkiin.

Useilla haastatelluista oli tapaamisten kesto pidentynyt heidän asiakkuutensa aikana. Vain yhdellä haastateltavista tapaamiset olivat harventuneet. Yhdellä haastateltavien lapsista on ollut edellisessä tapaamispaikassa pidempiä tapaamisia kuin mitä Korsotuvalla on mahdollista järjestää. Haastateltava, joka kävi tapaamassa lastaan tapaamispaikassa, kertoi, että hänen ja lapsen välille on muodostunut side. Hän on oppinut lukemaan lapsen tarpeita ja käytännön lapsenhoidolliset asiat ovat tulleet tutuiksi. Avun ja neuvojen tarve on näin vähentynyt.

"Se on kasvanu jo semmonen side kuitenkin."

”Tavoitteena, et sitte lapsi pääsee biologisten vanhempien luokse yökylään esimerkiks ja sillee saadaa sitä sellasta syvyyttä siihen suhteeseen ehkä vähän enemmän kun täällä, vähän kliinisissä olosuhteissa.”

Yhdellä haastateltavista ei ollut varmuutta siitä, mihin tapaamisilla pyritään lapsen kannalta, koska hyödyt eivät hänen mielestään realisoituneet tavallisessa arjessa. Hän pohti, onko lapsen tarkoitus joskus tulevaisuudessa asua biologisten vanhempiensa kanssa. Ovatko tapaamiset tällaisen mahdollisuuden ylläpitämistä? Hänelle oli myös epäselvää henkilökunnan rooli

tapaamisissa. Hän ei ollut varma siitä, kuinka paljon henkilökunta tuki etävanhemman vanhemmuutta tai siitä, oliko se edes heidän tehtävänsä.

Haastateltavilla oli hyvin erilaisia kokemuksia tapaamisista kirjoitettavista dokumenteista. Ainoastaan yksi haastateltavista oli pyytänyt näitä itselleen luettavaksi. Osa ei ollut tietoinen omasta oikeudesta lukea dokumentteja. Yksi haastateltava pohti sitä, onko oikeus dokumentteihin ainoastaan biologisilla vanhemmilla. Osa haastatelluista piti dokumentointia hyödyllisenä itselleen ja osalle ne eivät olleet tärkeässä roolissa. Haastateltavat kokivat dokumentoinnin hyödylliseksi henkilökunnalle.

Tapaamisesta lähteminen oli yhdelle haastateltavista ahdistava tilanne ja silloin saatu suullinen palaute jää helposti huomioimatta tai ainakin osa siitä unohtuu myöhemmin. Lapsen hakijalla saattaa olla myös kiire pois. Yksi haastateltavista koki dokumentit hyödyllisiksi, koska niihin pystyy paneutumaan kotona tarkemmin. Jotkut haastateltavat olivat sitä mieltä, että on hyvä saada tietää, mitä lapset ovat puuhanneet tapaamisessa. Ongelmista raportointi koettiin hyödylliseksi.

Tapaamisaikojen sopiminen oli sujunut kaikilla haastateltavilla hyvin. Tapaamisaikojen sopimisen sujuvuuteen oli vaikuttanut haastateltavien joustava suhtautuminen annettuihin aikoihin. Tapaamisajat sovittiin puoleksi vuodeksi kerralla, mikä helpotti aikojen sovittamista muiden menojen kanssa. Tapaamisaikojen sovittamiseen vaikutti myös se, että suuri osa haastateltavista ei ollut työelämässä. Joillakin oli aikomuksena palata tulevaisuudessa töihin, minkä koettiin vaikuttavan tapaamisaikojen sopimisen sujuvuuteen. Yksi haastateltavista koki helpotukseksi sen, että tapaamisajat sovittiin viranomaisen sanelemana. Jotkut haastateltavista kokivat helpommaksi sovittaa omat menot tapaamisaikojen mukaan, eikä toisinpäin. Peruuksia oli hyvin vähän ja sairaustapauksista tiedotettiin riittävän ajoissa. Yksi haastateltavista toivoi, että työntekijät ottaisivat yhteyttä, jos tarjoutuisi mahdollisuus tapaamiselle toisen perheen peruttua tapaaminen. Tämän voisi tehdä hänen mukaansa hyvinkin lyhyellä varoitusajalla.

Haastateltavat, joiden luona lapset asuivat, kokivat tapaamisaikojen olevan riittäviä, koska heidän lapsensa olivat vielä kovin pieniä. Lastaan tapaamassa käynyt haastateltava oli sitä mieltä, että tapaamisten kesto voisi olla pidempi ja tapaamiset voisivat toteutua useammin. Hänen mukaansa kuuden tunnin tapaaminen olisi riittävän pitkä, jotta lapsi ehtisi nukkua tapaamisen aikana päiväunet ja voisi jatkaa tapaamista unien jälkeen virkeänä. Yksi haastateltavista toivoi enemmän viikonloppuaikoja, koska arkisin on vaikeampi sovittaa tapaamiset töiden kanssa. Ehdotuksena tuli myös tapaamisten järjestäminen erilaisissa ympäristöissä, johon mahtuisi monta perhettä yhtä aikaa.

7.2.2 Henkilökunta ja sen rooli

Henkilökunta koettiin hyvin merkittäväksi osaksi tapaamispaikkatoimintaa. Työntekijät koettiin turvallisuuden luojiksi ja ylläpitäjiksi. He turvaavat ympäristön, säilyttävät kontrollin ja luovat turvallisuuden tunnetta läsnäolollaan. Työntekijöitä arvostettiin myös neuvojina ja avuntarjoajina, mikä näkyi erityisesti lastenhoidollisissa asioissa. Neuvomisen lisäksi työntekijät välittivät erilaista tapaamisiin liittyvää käytännöntietoa haastateltaville. Yhden haastateltavan mielestä työntekijät osasivat ottaa kaikki osapuolet huomioon ja säilyttivät puolueettomuutensa.

Työntekijät koettiin myös hyvän ilmapiirin ylläpitäjiksi. Työntekijöiden työskentely aidosti omalla persoonalla ja heidän todellinen läsnäolonsa tilanteissa koettiin erittäin tärkeäksi. Esimerkiksi vaihtotilanteessa, joka on ajallisesti hyvin lyhyt, työntekijöiden sanoilla ja teoilla on suuri vaikutus siihen, minkälaiseksi tapaaminen muodostuu. Työntekijöiden ammattitaitoisuus näkyi yhden haastateltavan mielestä siitä, että he olivat sitoutuneita työhönsä ja toiminta oli hyvin järjestettyä. Yksi haastateltavista sanoi, että hän voi hyvillä mielin jättää lapsen tapaamiseen, koska tietää että lapsesta ja tapaamisen kulusta tullaan huolehtimaan. Haastateltavat luottivat henkilökuntaan ja kokivat saavansa myös luottamusta heidän suunnaltaan.

”Tää sisältö täällä.. tää sisältö täällä on priimaa mun mielestä.”

”Heidän sellanen emotionaalinen, läsnäolo tai lataus.”

”Et tietysti kun on käyny monta kertaa niin, että heiluttaa kättä vaan tos ikkunan eessä niin tietää että tulee avaa oven niin.”

Henkilökunnan vaihtuminen oli haastateltavien mielestä huono asia. Tämä tai mahdolliset muutokset työntekijöiden asenteissa voivat muuttaa yhden haastateltavan mielestä ilmapiiriä kireämpään suuntaan. Pääosin henkilökunta koettiin pysyneen samana. Yksi haastateltavista toivoi työntekijöiden tekevän pitkiä määräaikaista työsopimuksia, henkilökunnan pysyvyyden takaamiseksi.

”Siinä sitten pienetkin muutokset tässä, vaikka henkilökunnan asenteessa tai et ne muuttuu, et siel onki vieras ihminen, nii ne on, ne on kyl isoi, isoi asioita sitte tossa noin.”

Haastateltavat kokivat saavansa työntekijöiltä riittävästi palautetta tapaamisten sujumisesta. Vain yksi haastateltavista ilmaisi suoraan kaipaavansa lisää palautetta lapsen hakemisen yhteydessä esimerkiksi lapsen syömisistä ja muista käytännönasioista. Tätä keskustelua varten

tulisi varata aikaa hänen mukaansa noin kymmenen minuuttia. Haastateltavat ovat aina saaneet kysyttäessä palautetta, varsinkin, jos jokin on mennyt tapaamisessa huonosti. Yksi haastateltava ei kokenut tarpeelliseksi tiedustella joka kerta tapaamisten sujumisesta, sillä tapaamiset olivat yleensä sujuneet moitteettomasti. Hakutilanteissa, joissa kaikki osapuolet olivat läsnä, yksi haastateltava koki palautteen kysymisen epäluottamuslauseeksi etävanhemmaa kohtaan. Hän kysyi mieluummin suoraan etävanhemmalta. Se, onko parempi antaa palautteet suullisesti vai kirjallisesti, jakoi haastateltavien mielipiteitä. Yksi haastateltavista ehdotti, että Korsotuvan tapaamispaikka voisi ottaa käyttöön päiväkotien varhaiskasvatussuunnitelman tyyppisen tavan. Lähivanhemmat tulisivat paikan päälle ilman lapsia keskustelemaan lapsen tapaamiseen liittyvistä asioista.

Vaikka tiedonkulku työntekijöiden ja haastateltavien välillä toimi yleisesti ottaen hyvin, löytyi siitä muutama puute. Korsotuvan puhelinnumeron löytäminen internetistä oli yhden haastateltavan mielestä hankalaa. Palvelujärjestelmän sirpaleisuus näyttäytyi lastaan tapaavalle haastateltavalle hyvin vahvasti. Hän kertoi asioivansa hyvin monen eri tahon kanssa ja saavansa tietoa hajanaisesti kaikilta osapuolilta, mutta kenelläkään ei näyttänyt olevan kokonaisvaltaista kuvaa. Esimerkiksi mahdollisuus hakea tuettua lomaa yhdessä lapsen kanssa oli selvinnyt hänelle sattumalta. Hän toivoikin, että kaikki viranomaistapaamiset hoidettaisiin yhdessä paikassa kerralla kuntoon, jottei hänen tarvitsisi kiertää jokaisen viranomaisen luona erikseen kertomassa samoja asioita.

”Ei näitä kukaan, ei näitä lue missään kirjoissa. En mä oo ainakaan lukenu semmosta. Aina niit jossain kuulee jotakin.”

7.2.3 Korsotuvan tilat

Korsotuvan tilat herättivät hyvin paljon keskustelua haastateltavien kanssa. Käyttötarkoitukseensa tilat koettiin riittäviksi, mutta kaikki näkivät tiloissa myös paljon puutteita. Hyvänä pidettiin sitä, että rakennus oli pieni, kodinomainen omakotitalo, jossa oli vain yksi kerros. Sisätilat koettiin tilaviksi, varsinkin muihin tapaamispaikkoihin verratessa.

”Mun mielest esimerkiks paljon kivempi ku se kerrostalon alakerta.. ni on ehottomasti..”

Korsotuvan suojaisaa ympäristöä, kuten pensaiden ja puiden ympäröimää pihaa, pidettiin miellyttävänä. Alueella on paljon puistoja ja Korsotuvalla on läheisen päiväkodin kanssa yhteinen viihtyisä parkkipaikka. Korsotuvalla on joidenkin haastateltavien mielestä riittävästi leluja, pelejä, kirjoja ja muita lasten kannalta tarpeellisia tavaroita. Yksi haastateltavista

kaipasi lisää kirjoja ja toinen piti ulkoleluja huonokuntoisina. Tunnelmaltaan Korsotupa on kotoisa ja muistuttaa monen haastateltavan mukaan mummola.

"Mun mielest tää on hirvee kiva, ku tää on tämmönen kodinomanen .. must tää on ihan kiva idis, et tää on omakotitalo, et on toi suojattu piha tossa.."

"Tääl on kotosaa.. täähän on vähän tämmönen mummola.. "

Korsotuvan eteinen oli yhden haastateltavan mukaan liian pieni ja eteiseen syntyi usein tungosta, koska vaihdot tapahtuivat tässä ahtaassa tilassa. Eteiseen kuului hänen mukaansa lasten ja vanhempien puhetta viereisistä huoneista. Omalta osaltaan tämä loi haastateltavan mielestä kodinomaisuutta, mutta aiheutti myös kiusaantumisen tunteita, kun joutui kuulemaan toisten henkilökohtaisia keskusteluja. Eteisen sopimattomuus vaihtotilanteisiin näkyi myös siinä, että siinä vanhemmat saattoivat tahtomattaankin kohdata toisensa. Eräs haastateltava kertoi näkevänsä joka kerta etävänhemman jalat oven takana, mikä tuntui hänestä typerältä. Yhden haastateltavan mukaan tilat olivat liian kuumat sekä kesällä, että talvella.

Tiloista puhuttaessa eniten tunteita nostatti rakennuksen ränsistynyt ja hoitamaton ulkoasu. Osalle ensivaikutelma tilasta oli järkytys ja tila koettiin jopa masentavaksi. Yksi haastateltavista kuvaili Korsotuvan ulkonäköä melko tylyin sanakääntein "rähjäiseksi spurgutaloksi" ja "hoitamattomaksi virastoksi", jossa on "rupiset ulkoleikkivehkeet". Yksi haastateltavista kuvaili taloa sulkeutuneeksi ja ihmetteli sitä, että kaikki ikkunat olivat aina kiinni. Yleisesti tilan olisi haluttu olevan avoimempi, vastaanottavampi ja nätimpi. Rakennusta pidettiin hoitamattomana ja välinpitämättömyyttä huokuvana. Rakennuksen ulkoseinien maali on rapistunut ja ulkoportaat huonokuntoiset. Erään haastateltavan mukaan Korsotuvan rakennus antoi ikävää ja syrjäytyntä kuvaa itsestään, mikä oli ristiriidassa varsinaisen toiminnan kanssa. Varsinkin, kun tilaa käyttävät asiakkaat saattavat saapua paikalle masentavassa mielentilassa korostuu tilan merkitys entisestään, mikä oli yhden asiakkaan huomio tilan vaikuttavuudesta.

Haastateltavat toivoivat, että Vantaan kaupungilla olisi mahdollisuus panostaa enemmän Korsotuvan tapaamispaikan ulkonäköön, kuntoon ja ympäristöön. Yhden haastateltavan mielestä leluja ja kirjoja voisi hankkia lisää. Yksi haastateltava esitti mielipiteensä parhaasta mahdollisesta tapaamispaikasta. Sen tulisi olla niin kuin mummola, jossa olisi vastaanottava tunnelma ja pullan tuoksu. Se olisi rauhallinen ja säilyisi muuttumattomana. Se ei saisi olla liian virallinen, kiireinen, hätäinen tai pelottava eikä sinne tultaisi turvaporttien kautta.

Yksi haastateltavista ehdotti Korsotuvan antamista Marttojen hoidettavaksi. Haastateltavien joukossa oli myös halukkuutta osallistua talkoisiin, jossa kunnostettaisiin Korsotuvan tiloja ja ympäristöä. Korsotupa voisi myös yhden haastateltavan mukaan kerätä lahjoituksia. Yksi haas-

tateltavista ehdotti hiekkalaatikon peittämistä suojakankaalla, jotteivät eläimet pääsisi tekemään sinne tarpeitaan. Yksi haastateltava mainitsi myös muurahaisten aiheuttaman ongelman.

Haastateltavat kertoivat paljon turvallisuuteen liittyviä kehitysehdotuksia. Ulko-ovi ehdotettiin vaihdettavaksi sellaiseen oveen, jossa olisi turvalasi. Näin työntekijät näkisivät, kuka oven ulkopuolella odottaa. Lisäksi työntekijöillä pitäisi olla ovipumpullinen pako-ovi kuistin ja eteisen välissä. Yksi haastateltava toivoi, että etä- ja lähivanhemman paikalle saapumista porrastettaisiin viidellätoista minuutilla. Yksi haastateltavista mainitsi myös vesihanoissa olevan vika. Välillä vesi muuttuu kesken juoksutuksen itsestään tulikuumaksi.

7.2.4 Haastateltujen kokemukset muista tapaamispaikoista

Lähes kaikilla haastateltavilla oli kokemusta myös muista tapaamispaikoista Korsotuvan lisäksi. Yhden haastateltavan kokemusten mukaan toisen tapaamispaikan etuna oli toimivampi porrastus etä- ja lähivanhemman saapumiselle tapaamiseen ja toisen haastateltavan mukaan pidemmät tapaamiset. Eräällä haastateltavalla oli toteutunut jopa kuuden tunnin tapaaminen edellisessä tapaamispaikassa.

"Ja Helsingin puolella mä olin yllättyne, positiivisestikin yllättyne, siitä et isä tulee ilmeisesti viistoista minuuttia aikaisemmin, eli silloin ei tuu sitä törmäämistä tossa pihalla. Ihan äskenkin tossa törmättiin, käveltiin peräkanaa tänne."

Korsotupa koettiin tilavaksi muihin tapaamispaikkoihin verrattaessa. Omakotitaloa pidettiin parempana vaihtoehtona tapaamisille kuin kerrostalohuoneistoa. Yksi haastateltavista piti Korsotuvan tiloja parempana kuin ensikodin meluisia ja väkimäärältään suurempia tiloja, jotka oli suunniteltu lähinnä vauvaperheiden tarpeita ajatellen. Yksi haastateltavista piti Korsotuvan työntekijöitä enemmän työhön orientoituneina ja ammattimaisempina kuin muualla.

7.3 Kooste kehitysehdotuksista

Haastateltavilla oli monenlaisia kehitysehdotuksia, jotka koskivat erilaisia asioita. Kehitysehdotukset jaoteltiin karkeasti eri aihealueisiin ja koostettiin yhteen, jotta niitä olisi helpompi tarkastella. Koosteesta muokattiin seuraava kuvio:

<p>Ulkoasu ja varustus</p> <ul style="list-style-type: none"> -Pihan ja julkisivun kunnostaminen -Talkoot vapaaehtoisvoimin -Lahjoitusten vastaanottaminen -Hiekkalaatikonsuoja -Eteisen laajentaminen -Lisää uusia leluja ja kirjoja 	<p>Turvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vesihanan korjaus -Ovipumpullinen ovi -Ulko-oveen ikkuna turvalasista -Äänieristys -Tapaajan ja tuojan porrastettu saapuminen tapaamisiin -Tapaajavanhemman ja lähivanhemman pitäminen erillään, jos eivät halua nähdä toisiaan 	<p>Työntekijät</p> <ul style="list-style-type: none"> -Tilan antaminen Marttojen käyttöön tapaamispaikkatoiminnan ulkopuoliseksi ajaksi -Vapaaehtoisia isoäitejä -Pitkät määräaikaiset työsopimukset
<p>Tapaamisten toteutuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> -Pidemmät tapaamiset -Tapaamisia useammin -Enemmän viikonloppuaikoja -Enemmän tapaamispaikkoja -Sellaisia tapaamispaikkoja, joihin mahtuu kerralla enemmän perheitä -Erilaisia tapaamisympäristöjä -Tapaamisten järjestäminen lomittain 		<p>Muita kehitysehdotuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> -Muista palvelujärjestelmistä tiedottaminen esim. tuetut lomat -Kysymättä tietoa lisää tapaamisten sujumisesta -Aikaa jutella työntekijöiden kanssa lasta hakiessa -Varhaiskasvatuskeskustelut -Sijaisvanhemman roolin laajentaminen etävanhemman ”kummiksi”

Kuvio 2 Kooste haastateltavien esittämistä kehitysehdotuksista

Korsotuvan ulkoasuun ja varusteisiin liittyviä kehitysehdotuksia ovat pihan ja julkisivun kunnostaminen ja talkoiden järjestäminen tätä tarkoitusta varten. Rakennuksen ja pihan kunnostamista toivoivat useat haastateltavat ja yksi haastateltavista ehdotti pihatalkoita, joihin hän oli valmis myös itse tulemaan. Toinen haastateltava oli sitä mieltä, että hiekkalaatikkoon olisi syytä laittaa suoja, kun sitä ei käytetä, jotta eläimet eivät tekisi sinne tarpeitaan. Jonkun verran toivottiin myös varusteiden hankkimista tai uusimista. Toivottiin esimerkiksi uusia leluja ja kirjoja. Yhden haastateltavan ehdotuksesta, Korsotupa voisi hankkia leluja ja muuta irtaimistoa lahjoituksina. Yksi haastateltava piti Korsotuvan eteistä aivan liian pienenä, jos ottaa huomioon sen, kuinka paljon siellä aina tapahtuu.

Haastateltavat havaitsivat Korsotuvassa joitakin turvallisuuteen liittyviä puutteita. Vesihana tulee välillä äkkiarvaamatta kuumaa vettä, mikä mainittiin vaarallisena lapselle. Haastateltavan mielestä vesihana vaatii pikaista korjausta. Yksi haastateltavista toivoi parempaa porrastusta tapaamisiin saapuessaan. Hän piti toiseen vanhempaan törmäämistä epämiellyttävänä tilanteena itselleen ja totesi, että se voi joillekin koitua jopa vaaraksi. Yksi haastateltavista kertoi, että Korsotuvan eteiseen tullessa oven takaa pilkottavat toisen vanhemman jalat. Hän toivoi, ettei vanhempien tarvitsisi nähdä edes tällä tavoin toisiaan, jos niin on sovittu. Yksi haastateltavista ehdotti Korsotuvan ulko-oven vaihtamista turvalasilla varustettuun oveen, jotta työntekijät näkisivät, kuka on ovella vastassa ja missä kunnossa hän on. Eräs haastateltava ehdotti eteiseen vievän oven vaihtamista ovipumpulliseen oveen, jotta työntekijä voisi nopeasti livahtaa pakoon sen taakse vaaratilanteissa. Yhden haastateltavan mielestä

äänieristys voisi olla parempi Korsotuvalla, sillä toisten tapaamispaikan asiakkaiden äänet ja keskustelut kantautuvat huoneista toisiin, mikä heikentää yksityisyyttä.

Henkilökuntaan oltiin todella tyytyväisiä eikä heihin liittyviä kehitysehdotuksia tullut paljon. Yksi haastateltavista ehdotti, että työntekijöiden kanssa solmittaisiin pitkiä määräaikaista työsopimuksia. Monet haastateltavista olivat sitä mieltä, että henkilökunnan vaihtuminen ei ollut hyvä asia. Yksi haastateltava ehdotti, että henkilökunnan voimavaroja voisi lisätä antamalla jonkun tiloista Martoille. Martat voisivat pitää huolta Korsotuvan tiloista ja ympäristöstä. Osittain samalla idealla toimii ehdotus, jossa Korsotupaan kutsuttaisiin isoäitejä vapaaehtoistyöhön. Isoäidit pitäisivät yllä ”mummolafiilistä” leipomalla pullaa sekä pitämällä huolta talon ja pihan yleisilmeestä.

Yhden haastateltavan mielestä Korsotuvalla olisi kehitettävää tapaamisaikojen riittävyyden ja pituuden suhteen. Hän toivoi enemmän tapaamisaikoja ja pidempiä tapaamisia. Yksi haastateltavista toivoi enemmän viikonloppuaikoja tapaamisille. Lähes kaikki haastateltavat pohtivat sitä, tulevatko tapaamisajat ja tapaamisten pituus riittämään tulevaisuudessa, kun lapset kasvavat isommiksi. Monia askarrutti myös arkitapaamisten sovittaminen omaan aikatauluun silloin, kun he palaavat työelämään. Yksi haastateltava haluaisi, että tapaamispaikkoja olisi enemmän ja että niihin mahtuisi kerralla enemmän perheitä. Yhden haastateltavan mukaan tapaamispaikkoina voisivat toimia erilaiset ympäristöt. Yksi haastateltavista toivoi tapaamisten toteutuvan enemmän lomittain muiden tapaavien perheiden kanssa.

Muita kehitysehdotuksia olivat laajempi tiedottaminen erilaisista mahdollisuuksista ja palveluista tapaamispaikkatoimintaan liittyen. Esimerkkinä tästä eräs haastateltava mainitsi tuntuksen lomien hakemisen mahdollisuuden yhdessä lapsen kanssa. Yksi haastateltavista toivoi saavansa enemmän ja tarkempaa tietoa tapaamisten sujumisesta erikseen sitä kysymättä. Haastateltavan mielestä ihannetilanteessa tiedon kuulemiselle olisi varattuna noin kymmenen minuuttia tapaamisen jälkeen. Yhtenä ehdotuksena tuli lapsen varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelun tapaista keskustelun käymistä lapsen vanhempien ja työntekijän kesken. Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan päiväkodissa lapsen vanhempien ja työntekijöiden kesken ja se koskee lapsen kehitystä ja kasvua. Haastateltava puhui lähinnä lähivanhempien ja työntekijän välisestä keskustelusta. Yksi haastateltavista, joka toimi sijaisvanhempana, ehdotti, että sijaisvanhemmat voisivat halutessaan ruveta myös etävanhemman/etävanhempien ”kummeiksi” tai luotetuiksi ystäviksi. Sijaisvanhemmat voisivat olla enemmän mukana etävanhempien elämässä ja tukea heitä.

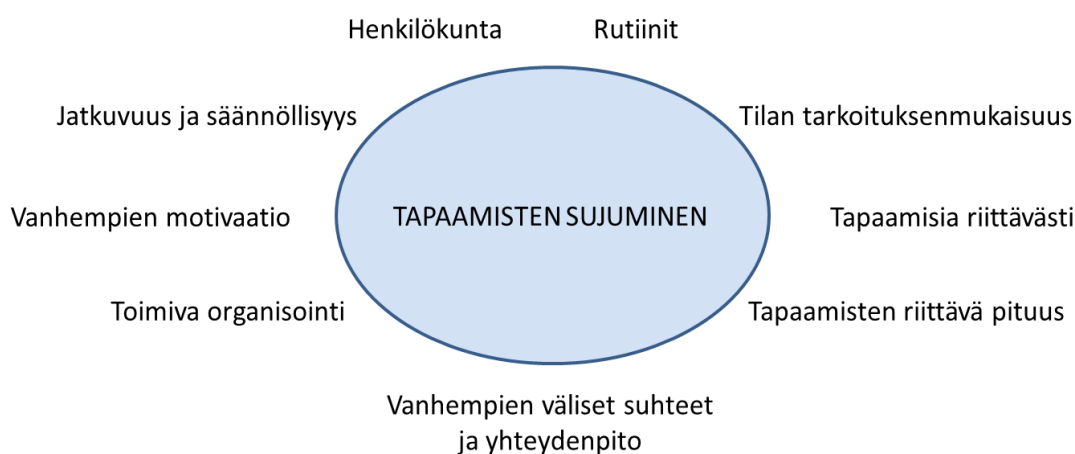
8 Johtopäätökset

Vaikka lapsen omat toiveet ja mielipide tulee lastenhuoltolain mukaan ottaa huomioon tuomioistuimessa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta päätettäessä (Aaltonen 2009: 61, 241 - 245), osoittautui se tutkimuksen mukaan käytännössä vaikeaksi. Vaikeus näkyi erityisesti hyvin pienten lasten kohdalla, jotka eivät kykene itse tuottamaan ja muotoilemaan selvää omaa mielipidettään. Lain tulkinnassa tuleekin huomioida lapsen ikä ja henkinen kehitystaso. Haastateltavat näyttivät ymmärtävän, että lapsi on tapaamispaikan ensisijainen asiakas ja toivat esille tapaamisten tärkeyttä lapsille. Haastateltavat eivät kuitenkaan olleet käyneet syvällistä keskustelua tapaamisista lastensa kanssa, koska kaikkien heidän lapset olivat hyvin nuoria.

Haastateltavat olivat yhtä mieltä siitä, että lapsen ja hänen biologisten vanhempien välistä suhdetta täytyy ylläpitää. Tapaamisia pidettiin lapsen edun mukaisina ja siksi niihin oltiin valmiita panostamaan. Pelkästään omat itsekkäät motiivit eivät olisi riittäviä kannattelemaan tapaamisia. Tapaamiset herättivät haastateltavissa monenlaisia tunteita, hyviä ja huonoja. Tapaamiset aiheuttivat ilon tunteita sekä etä- että lähivanhemmissa. Negatiivisten tunteiden ei annettu vaikuttaa liikaa tapaamisten toteutumiseen. Tapaamisia pohdittiin lapsen edun ja hyödyn kannalta. Haastateltavat ymmärsivät tapaamisten merkityksen lapsen tulevaisuuden kannalta. Haastateltavat olivat valmiita joustamaan omista menoistaan, jotta lapsi pääsee tapaamisiin.

Tapaamiset sujuivat pääosin ilman ongelmia. Tähän vaikutti henkilökunnan pysyvyys, asenne ja ammattitaito, säännölliset rutiinit ja haastateltavien aito halu toimia lapsen parhaaksi. Vaikka tapaamiset sujuivatkin haastatteluhetkillä hyvin, oli niissä aiemmin esiintynyt myös ongelmia. Tästä näkyy, että tapaamisten sujumisessa voi olla ajoittaista vaihtelua. Myös lähi- ja etävanhempien hyvät suhteet edesauttoivat tapaamisten toteutumista ja sujuvuutta. Tämä havainto tukee aikaisempia tutkimustuloksia. Marjomaa ja Laakson mukaan yhteistoiminta ja luontevat suhteet lapsen biologisiin vanhempiin ja sukuun ovat hyvin tärkeitä sijaisvanhemmille. Ne tasapainottavat sijaisvanhemmuutta. (Marjomaa & Laakso 2010: 125.) On myös näyttöä siitä, että biologisten vanhempien riitaisa tai väkivaltainen suhde selittää lapsen pitkäkestoisia ongelmia paremmin kuin varsinainen ero (Sinkkonen 2005: 126). Lapselle on eduksi, että kaikki hänelle tärkeät aikuiset tulevat keskenään toimeen. Lapsen kannalta suotuisinta olisi, että vanhemmat säilyttäisivät vähintään sellaiset välit, jossa pystytään keskustelee-

maan ja sopimaan lapsen asioista.

Kuvio 3 Tapaamisten sujumiseen vaikuttavat asiat

Kuviossa 3 on tulosten pohjalta esitelty tapaamisten sujumiseen vaikuttavia asioita. Henkilökunnan tavoitteellinen ja puolueeton toiminta ja kannustava asenne olivat tärkeitä tekijöitä tapaamispaikkaprosessissa. Myös vanhempien myönteinen asenne ja motivaatio, sekä heidän väliset suhteet ja yhteydenpito nousivat keskeisiksi tekijöiksi. Vanhempien hyvät keskinäiset suhteet ja sujuva yhteydenpito ylläpitivät hyvää ilmapiiriä ja edistivät näin tapaamisten sujumista. Tapaamispaikan toimiva organisointi on edellytys tapaamisten sujumiselle. Tapaamispaikkatoimintaa varten sopiva ja tarkoituksenmukainen tila antaa hyvät puitteet onnistuneille tapaamisille. Muita tuloksissa toistuvia tapaamisten sujuvuuteen vaikuttaneita asioita olivat tapaamisten riittävä määrä ja pituus sekä tapaamisten jatkuvuus ja säännöllisyys. Hetkellinenkin tauko tapaamisissa saattoi häiritä tapaamisten sujumista. Varsinkin pienten lasten kohdalla rutiinit näyttivät olevan yksi tärkeimmistä tapaamisten sujumiseen vaikuttavista asioista.

Se, että Korsotuvan toiminta koettiin tavoitteelliseksi, antoi toiminnalle erilaisen merkityksen. Silloin tapaamisilla on mahdollisuus johtaa muutoksiin tapaamisjärjestelyissä sen sijaan, että niitä toteutettaisiin ainoastaan suhteen ylläpitämiseksi Korsotuvalla. Kaikki pienetkin edistysaskeleet tehdään ensisijaisesti lasten vuoksi, mikä motivoi haastateltavia entisestään. Säännöllinen tapaamisrytmi ja sen noudattaminen helpottavat lapsen ja etävanhemman suhteen ylläpitoa. Tämä voi edesauttaa heidän välisen siteen muodostumista tai syventää sitä, sillä arkinen huolenpito, vastuu lapsesta ja hoiva kehittävät tätä sidettä ja lapsen tarpeiden tuntemusta (Kuronen & Hokkanen 2008: 34-35).

Henkilökunta oli tapaamisten sujuvan toteutumisen kannalta tärkein tekijä. Korsotuvan henkilökuntaa pidettiin ammattitaitoisena. Henkilökunnan henkilökohtainen olemus ja työskentely omalla persoonalla oli vähintään yhtä tärkeää kuin heidän ammattitaitonsa. Työntekijät osasivat kohdata asiakkaat yksilöinä. Haastateltavat arvostivat henkilökunnan palveluhenkisyttä ja sitä, että henkilökunnan vaihtuvuus oli ollut vähäinen. Tuttu henkilökunta näytti olevan haastateltavien mielestä tärkeä sekä heidän lapsilleen, että heille itselleen. Henkilökunnan lukuisat ja vaihtelevat roolit korostuivat tutkimuksen tuloksissa:

- Turvallisuuden luoja ja ylläpitäjä
- Tiedonvälittäjä
- Neuvoja
- Auttaja
- Ammattilainen
- Kuuntelija
- Hyvän ilmapiirin luoja ja ylläpitäjä
- Organisoija
- Puolueeton henkilö
- Luotettava henkilö

Korsotuvan hoitamaton ulkoasu oli selkeä mielialaa laskeva tekijä. Tämä korostui varsinkin ensimmäistä kertaa tilassa vierailtaessa. Kun tila ja toiminta olivat tulleet jo tutuksi, ulkoasun häiritsevyys väheni. Tila näyttäytyi jopa kotoisana. Vaikuttaa siltä, että tilan puutteita ei koeta kovin merkityksellisiksi sujuvien tapaamisten kannalta, vaikka ne herättävätkin paljon keskustelua. Tilojen kuntoa tärkeämpää ovat kokemukset ja hyvä tunnelma, joka Korsotuvasta välittyy. Tiloista keskusteltaessa esiin nousi kuitenkin sellaisiakin puutteita, joihin Korsotuvan olisi aiheellista puuttua niin pian kuin mahdollista. Nämä puutteet koskivat Korsotuvan turvallisuuteen liittyviä ratkaisuja. Esimerkiksi ulko-oven vaihtaminen turvallisemmaksi saattaa olla melko halpa toimenpide taatakseen työntekijöiden ja asiakkaiden turvallisuuden.

8.1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen uskottavuus riippuu pitkälti tutkijan tekemistä eettisistä ratkaisuista. Uskottavuuden saavuttamiseksi tutkijan täytyy noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvä tieteelliseen käytäntöön kuuluu tutkijayhteisön yhteisten toimintatapojen noudattaminen, huolellisuus ja tarkkuus tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa, muiden tutkijoiden ja tutkimusten huomioonottaminen, rehellisyys omien tulosten esittämisessä sekä avoimuus. Tätä tutkijan tutkimusta koskevien valintojen tekemistä kutsutaan tieteiden etiikaksi. (Tuomi 2007: 143.) Poh-

dimme eettisiä kysymyksiä koko tutkimusprosessin ajan. Luotettavuus ja eettisyys olivat tutkimuksemme lähtökohtana jo suunnitteluvaiheessa.

Päädyimme tutkimaan tapaamispaikkatoimintaa asiakkaan näkökulmasta työelämän kumppanilta tulleesta toivomuksesta. Tutkimuksella kartoitettavalla tiedolla oli tarvetta toiminnan kehittämisen kannalta. Katsoimme parhaaksi kysyä suoraan asiakkailta, jotka ovat varsinaisia palvelun käyttäjiä. Rajasimme aluksi tutkimusjoukon lähivanhempiin rajuusyistä, mutta laajensimme myöhemmin tutkimuksemme koskemaan myös etävanhempia. Henkilöhaastattelu tuntui luontevimmalta tavalta lähestyä tapaamispaikan asiakkaita. Haastattelu soveltuu aineistonkeruumenetelmäksi silloin, kun halutaan tulkita kysymyksiä tai täsmentää vastauksia, halutaan vastausprosentista mahdollisimman suuri, tutkitaan intiimejä ja emotionaalisia asioita ja halutaan kuvaavia esimerkkejä (Metsämuuronen 2006: 113 ja Hirsjärvi & Hurme 2008: 35). Näin ollen totesimme haastattelun menetelmänä sopivan mainiosti tarkoituksiimme. Arvelimme, että lomakekyselyn vastausprosentti olisi jäänyt todella pieneksi eikä siitä olisi saanut riittävän laajasti tutkimuksemme kannalta olennaista tietoa. Lomaketutkimuksesta olisi jäänyt puuttumaan henkilöhaastattelun tarjoama dialogin mahdollisuus.

Päätimme haastatella vain tapaamispaikassa asiakkaina olevia vanhempia jättäen lapset pois tutkimusjoukosta. Emme olisi luultavasti edes saaneet Vantaan kaupungilta lupaa haastatella lastensuojelun asiakkaina olevia lapsia, sillä lasten henkistä taakkaa ei haluta lisätä (M. Alaspään henkilökohtainen tiedonanto 11.12.2013). Tutkimuseettisesti haastateltavien hyvinvointi on asetettava kaiken edelle eikä heille saa tuottaa vahinkoa tai kipua (Tuomi 2007: 145), mikä vaikutti ratkaisuumme jättää lapset arkoja teemoja sisältävän haastattelun ulkopuolelle. Tiedostimme myös sen, että tapaamispaikan asiakkaina olevat lapset ovat iältään todella nuoria ja heidän haastattelemisen olisi voinut olla hankalaa.

Jätimme haastateltavien hankkimisen Korsotuvan työntekijöiden tehtäväksi, jotta emme joutuisi tekemisiin asiakkaiden henkilötietojen kanssa ja anonymiteetti säilyisi parhaalla mahdollisella tavalla. Ohjeistimme työntekijöitä antamaan saatekirjeet aluksi kaikille lähivanhemmille ja myöhemmin vielä kaikille etävanhemmille. Pelkän saatekirjeiden jakamisen lisäksi pyysimme työntekijöitä aktiivisesti keskustelemaan asiakkaiden kanssa mahdollisuudesta osallistua tutkimukseemme. Haastateltavaksi suostui melko pieni joukko siitäkin huolimatta, että haimme tutkimukselle ja samalla haastateltavien hankkimiselle lisää aikaa. Tutkimusjoukko oli osittain heterogeeninen, koska peräti kaksi neljästä haastateltavasta oli sijaisvanhempia ja lähivanhempia oli kolme neljästä haastateltavasta. Toisaalta, pääsimme haastattelemaan monia erilaisia rooleja: sijaisisää, sijaisäitiä, biologista isää, biologista äitiä, lähivanhempia ja etävanhempaa. Monipuolisuutta lisää tasainen sukupuolijakauma.

Tuomin mukaan tutkijan on selvitettävä osallistujille tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät ymmärrettävällä tavalla sekä varmistaa osallistujien vapaaehtoisuus tutkimuksen osallistumiseen. Tutkijan täytyy varmistaa, että osallistajat tietävät, mistä tutkimuksessa on kyse.

(Tuomi 2007: 145.) Lähivanhempien kohdalla suullinen suostumus riitti haastattelulupa, mutta etävänhemman kohdalla Vantaan kaupunki vaati kirjallisen suostumuksen (Liite 7). Tämä suostumus saatiin etävänhemmalta Korsotuvan työntekijän avulla. Työntekijä allekirjoitti laatimamme suostumuslomakkeen ja sulki sen kirjekuoreen sinetöiden sen vielä omalla allekirjoituksellaan. Kuori säilytetään tutkijoilla ja tuhotaan opinnäytetyön valmistuttua. Selvitimme saatekirjeessä, mutta myös suullisesti haastattelun alussa keitä olemme sekä tutkimuksemme tavoitteet, tarkoituksen, menetelmät ja tutkimuksen luottamuksellisuuden.

Haastattelut tehtiin Korsotuvalla tai Leiritiellä. Molemmissa valittiin haastattelupaikoiksi rauhallinen ja erillinen tila, josta ei ollut kuulo- tai näköyhteyttä muihin tiloihin. Haastattelut pysyivät luottamuksellisina, kun kukaan asiaan kuulumaton ei päässyt niitä kuuntelemaan. Tila oli mahdollisimman vapaa erilaisista häiriötekijöistä. Sopivan tilan löytyminen tapaamispaikoista helpotti haastateltavien osallistumista, koska heidän ei tarvinnut nähdä lisävaivaa haastatteluun saapumisessa tai aikataulujen sovittamisessa. Lähivanhempia haastateltiin tapaamisten aikana ja etävänhempaa hänen oman tapaamisensa jälkeen. Jätimme kotihaastattelun vaihtoehdon pois, koska haastateltavien anonymiteetti olisi tällöin vaarantunut.

Käytimme tutkimuksessa sekä tutkimusaineistoon, että tutkijaan liittyvää triangulaatiota. Tätä voidaan kutsua monitriangulaatioksi. Tutkimusaineistoon liittyvä triangulaatio viittaa tiedon keräämiseen monelta eri tiedonantajaryhmältä ja tutkijaan liittyvä triangulaatio tarkoittaa sitä, että tutkijoita on mahdollisimman monta. Triangulaatio lisää laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi 2007: 153-154.) Hankimme aineiston haastattelemalla sekä lähi-, että etävänhempia. Tutkijoita oli kaksi ja molemmat osallistuivat haastatteluihin, analysointiin, raportin kirjoittamiseen ja muihin tutkimuksen vaiheisiin.

Haastattelukysymykset olimme miettineet niin, etteivät ne johdattelisi haastateltavia vastaamaan jollakin tietyllä tavalla. Haastattelutilanteessa olimme myös varovaisia johdattelemisen suhteen. Keskustelunomaisessa, ilmapiiriltään avoimessa haastattelussa on kuitenkin vaikeaa kommunikoida niin, ettei se johdattelisi toista osapuolta mitenkään. Kysymykset olivat tarkoituksenmukaisia ja liittyivät tutkimuskysymyksiimme. Pyrimme luomaan haastateltavien ja haastattelijoiden välille luottamuksellisen suhteen. Tämä pohjautui humanistiseen metodiin tarkastella lähteiden totuudenmukaisuutta tutkijan ja informantin suhteen laadun perusteella. Informantti tuottaa sitä rehellisempää tietoa, mitä enemmän hän luottaa tutkijaan. (Alasuutari 2011: 97.) Uskomme että saimme luotua haastateltavien kanssa niin luottamuksellisen suhteen kuin se oli mahdollista niin lyhyessä kohtaamisessa. Saimme haastateltavilta jonkun verran palautetta ja korjasimme toimintatapojamme tarpeen mukaan.

Pienen haastateltavien määrän vuoksi aineistomme ei saavuttanut saturaatiopistettä, vaikka litteroitua aineistoa kertyikin runsaat 62 sivua. Saturaatiopiste tarkoittaa sitä pistettä, jonka aineisto saavuttaa, kun uudet tapaukset eivät enää tuota uutta tietoa. Tätä kutsutaan aineiston kylläntymiseksi. (Eskola & Suoranta 1998: 62.) HavaitSIMME kuitenkin selvää toistoa viimeisten haastateltavien kohdalla. Vaikkei voi sanoa, että aineistomme olisi täysin kylläntynyt, pidämme aineistoa riittävänä. Emme voineet opiskelijoina pidentää tutkimukseen käytettävää aikaa.

Joel solmi työsuhteen kesken opinnäytetyöprosessin kohdeorganisaation kanssa. Tämä herätti eettistä pohdintaa siitä, voisiko tämä vaarantaa tutkimuksemme luotettavuuden. Emme antaneet tämän vaikuttaa tutkimukseemme millään tasolla. Tiedostimme myös sen, että tutkijoina meidän täytyy pyrkiä mahdollisimman objektiiviseen tutkimustulosten kuvaukseen. Pyrimme tähän muun muassa ottamalla puolueettoman ja ennakkoluulottoman asenteen ja kertomalla avoimesti tutkimuksen eri vaiheista. Täydellinen objektiivisuus ei liene kenellekään mahdollista ja tutkijoiden ääni näkyy varmasti meidänkin tutkimuksessa. Kriittisyys ja reflektiivisyys kuuluvat tutkimukseen ja tämä näkyy ennen kaikkea tutkijan itsekriittisyydellä. (Laine 2010: 34.)

Äänitallenteita ja litteroitua tekstiä säilytettiin ja käsiteltiin niin, ettei haastateltavien anonymiteetti vaarantuisi missään vaiheessa. Tämä materiaali tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua. Myös aineistosta analyysivaiheessa tehdyt tulosteet on säilytetty asianmukaisesti ja ne tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua. Poistimme aineistosta lasten sukupuoleen viittaavat ilmaisut. Poistimme myös haastateltaville ominaisia puhemaneereita ja täytesanoja. Joissakin kohdissa, joissa se on tulosten tulkinnan kannalta olennaista, olemme korostaneet haastateltavan olevan sijaisvanhempi tai etävanhempi. Tällaisen tiedon paljastamisesta on sovittu työelämän edustajan kanssa. Aineiston analyysi suoritettiin järjestelmällisesti ja johdonmukaisesti eikä tuloksia ole tulkittu sattumanvaraisesti. Kävimme aineistosta esiin nousseet teemat huolellisesti läpi ja tarkistimme, etteivät ne ole ristiriidassa aineiston kanssa. Teemoittelun vaarana onkin se, etteivät tutkijan aineistosta esiin nostamat teemat tai merkityksenannot täsmää haastatteluiden todelliseen antiin (Moilanen & Rähä 2010: 56).

9 Pohdinta

Opinnäytetyön yhtenä tavoitteena oli selvittää, miten tapaamiset ovat toteutuneet vanhemman mielestä ja miten lapsen osallisuus toteutuu tapaamisissa. Saavutimme tavoitteen tapaamisten toteutumisen selvittämisen osalta melko hyvin. Useammalla haastattelulla olisimme voineet saada laajemman kuvan tapaamisista. Kaikkien haastateltavien lapset olivat pieniä, minkä johdosta lapsen osallisuuden arvioiminen jäi hyvin yksipuoliseksi. Jouduimme poh-

timaan sitä, missä määrin onnistuimme selvittämään lapsen kokemuksia tapaamispaikan asiakkaina. Emme voi todellisuudessa tietää, kuinka paljon lapsen ääni kuului heidän vanhempinsa kertomusten takaa. Kaikki haastateltavat tuntuivat yrittävän mieltä asioita myös lapsen näkökulmasta. Silti jokaisen näkemys on subjektiivinen ja tavallaan vain paras arvaus siitä, miltä toisesta voisi tuntua. Tuloksinvaraisuus korostui tutkimuksessamme, koska vanhemmat eivät olleet keskustelleet lasten kanssa heidän nuoren iän takia.

Tavoitteena oli myös löytää haastatteluiden avulla kehitysideoita Korsotuvan tapaamispaikkatoiminnan kehittämiseen. Kehitysideoita löytyi haastateltavilta melko paljon. Useimmat kehitysideat olivat toteutukseltaan ja oletetuilta vaikutuksiltaan melko pieniä. Tämä voi johtua siitä, että haastateltavat kokivat Korsotuvan tapaamispaikan toimivan pääasiassa hyvin. Haastateltavat vaikuttivat olevan tyytyväisiä tapaamispaikan toimintaan.

Täytyy ottaa huomioon myös se mahdollisuus, että joitain puutteita on jäänyt haastateltavilta kertomatta. Kasvotusten voi olla vaikeaa antaa negatiivista palautetta. Oliko haastateltavien ehkä kuitenkin helpompi kritisoida esimerkiksi Korsotuvan tiloja, jolloin annettu kritiikki ei henkilöidy keneenkään? Mietimme myös olisimmeko saaneet hyvinkin erilaiset tulokset tutkimuksellemme, jos haastateltaviksi olisi valikoitunut erilainen joukko ihmisiä. Olivatko haastattelemamme henkilöt poikkeuksellisen tyytyväisiä ja aktiivisia Korsotuvan asiakkaita vai oliko toiminta yksinkertaisesti niin moitteetonta kuin tuloksista voi tulkita?

Haastateltavat tuntuivat asennoituvan lähtökohtaisesti hyvin tapaamispaikkatoimintaan. He selvästi arvostivat Korsotuvan työntekijöitä ja heidän työpanostaan sekä sitä, että tällainen mahdollisuus tapaamisille on ylipäätään olemassa. Vaikka jotkin asiat vaikuttavat pintapuolisesti tarkasteltuina pieniltä asioilta Korsotuvan näkökulmasta, niillä voi olla suurikin merkitys yksittäiselle asiakkaalle ja hänen kokemukselleen onnistuneesta tapaamisesta, esimerkiksi kuulumisten vaihtaminen ohimennen eteisessä tai muutaman uuden lelun ja kirjan hankkiminen.

Valvottujen tapaamisten järjestämisen määrääminen lakisääteisesti kuntien velvollisuudeksi on tällä hetkellä valmistelussa. Pidämme lain astumista voimaan erittäin tärkeänä. Nykyään sekä lapset, että vanhemmat ovat hyvin epätasa-arvoisessa asemassa, koska tapaamisten järjestäminen riippuu lapsen kotikunnan halusta järjestää kyseinen vapaaehtoinen palvelu. Myös tapaamisten hinnoittelu on tällä hetkellä hyvin kirjavaa. Jos laki tulisi voimaan ja yhtenäistäisi toimintaa, asettaisi se asiakkaat tasa-arvoisempaan asemaan. Lapsilla on oikeus tavata vanhempiaan ja tämä oikeus ei tällä hetkellä toteudu riittävän hyvin. Aiheen ajankohtaisuuden lisäksi koemme tutkimuksella hyödyntäneemme Korsotupaa toimintaan liittyvien kehitysehdotusten muodossa. Toivomme, että työmme selkeyttää heille asiakkaan näkökulmaa tapaamispaikkatoiminnasta.

Marianne Alaspää kertoo palautteessaan työstämme, että opinnäytetyötä tullaan osaltaan käyttämään tapaamispaikkatoiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Hänen arvionsa opiskelijoiden työskentelystä ja opinnäytetyöstä oli:

- opiskelijat ovat hienosti kyenneet itsenäiseen, objektiiviseen ja ammatilliseen työskentelyyn opinnäytetyön prosessin aikana
- opinnäytetyön tuloksia tullaan hyödyntämään Korsotuvan Tapaamispaikan toiminnan kehittämisessä asiakkaiden näkökulmasta. Asiakkaiden esille tuomat kehitysehdotukset konkretisoituvat opinnäytetyössä
- opinnäytetyö antaa tarkoituksenmukaista informaatiota esimiehille
- arvioitaessa opinnäytetyötä kokonaisuutena opinnäytetyö ja opiskelijoiden työskentely on ollut kiitettävää

Uudessa lastenhuoltolain luonnoksessa oli määritelty tiukka aikaraja ensimmäisen tapaamisen järjestämiselle. Tiukka aikaraja saattaisi aiheuttaa tilanteen, jossa ensimmäinen tapaaminen järjestettäisiin asetuksen mukaisesti pikaisesti, mutta seuraavat tapaamiset saattaisivat ajoitua hyvin pitkälle tulevaisuuteen. Tämä ei olisi tarkoituksenmukaista, vaan hankaloittaisi säännöllisen rytmin muodostamista tapaamisille. Toivomme myös, ettei Kuntaliiton lisäkustannuksiin nojaava vastustus tule kaatamaan kaavailtuja muutoksia. Onhan niitä odoteltu jo vuosikausia.

Työmme antaa kuvan joidenkin Korsotuvan asiakkaiden mielipiteistä ja ajatuksista tällä hetkellä. Lopputuloksia voidaan hyödyntää Korsotuvalla toiminnan kehittämiseen sekä niiden pohjalta voi muodostua uusia ajatuksia ja ideoita. Jos lakiuudistus toteutuu suunnitellussa muodossa, oletamme, että kunnat joutuvat lisäämään resurssejaan hoitaakseen tapaamispaikkatoimintaa uudistuksen mukaisesti. Työmme lopputuloksia voidaan hyödyntää myös uusia tapaamispaikkoja luotaessa.

Uskomuksemme siitä, että haastateltavat olisivat varovaisia puhuessaan omista tunteistaan, osoittautui vääräksi. Kaikki haastateltavat puhuivat avoimesti omista tunteistaan ja arkaluontoisistakin asioista. Olimme yllättyneitä siitä, kuinka luontevia haastattelutilanteet olivat. Annoimme haastateltavien viedä haastattelua haluamaansa suuntaan, varmistaen kuitenkin, ettei eksytä liian kauas tutkittavasta aiheesta.

Lähdimme tekemään opinnäytetyötä parityönä täysin erilaisista lähtökohdista. Joelille niin tapaamispaikkatoiminta kuin Korsotupakin oli entuudestaan tuttuja, mutta Patricia ei tiennyt niistä melkein mitään. Patriciaalle kertyi koko prosessin aikana runsaasti uutta ammatillista

tietoa. Myös Joel kokee tietämyksen täsmentyneen ja laajentuneen. Pelkästään tapaamispaikkatoiminnasta ei löydy paljon kirjallisuutta. Olemme etsineet tietoa aiheesta myös sellaisesta kirjallisuudesta, jossa tapaamispaikkatoimintaa on sivuttu hieman käsittelemättä sitä laajemmin. Tätä kautta, perehtymällä tapaamispaikkatoiminnan ympärillä olevaan palvelujärjestelmään ymmärrämme paremmin tapaamispaikkatoiminnan sijoittumisen sosiaalialan kentällä ja osana lastensuojelua. Opinnäytetyötä tehdessä saimme paljon oheistietoa muiltakin aloilta kuin sosiaalialalta. Opimme esimerkiksi lakialoitteen etenemiseen ja uuden lain säätämiseen liittyvästä prosessista. Ymmärsimme, ettei teorian ole tarkoitus olla erillinen ja itsenäinen kokonaisuus, vaan sitä voi oikeasti hyödyntää käytännön työskentelyssä.

Olemme huomanneet, että tutkijan tehtävään on asennoiduttava eri tavoin kuin opiskelijan tavanomaisiin tehtäviin yleensä kuuluu. Tutkijana oleminen vaatii kurinalaisempaa ja itsekriittisempää otetta. Oma toimintaa on tarkkailtava jatkuvasti ja tehtyjä ratkaisuja on pysyttävä perustelevaan. Myös objektiivisena pysyminen on haastavaa. Kummallakaan meistä ei ollut aiempaa kokemusta tutkimuksen tai haastattelun tekemisestä. Opimme paljon siitä, kuinka haastavaa on muodostaa kysymyksiä niin, että minimoi kysymyksenasettelussa haastattelijan vaikutukset vastauksiin. Koko tutkimusprosessi oli meille uusi. Järjestelmällisyys ja hyvä suunnitelma auttoivat pitämään työn hallinnassa. Olimme erittäin kiitollisia siitä, että olimme ymmärtäneet tehdä tarkan suunnitelman jo alkuvaiheessa. Olemme oppineet, että litterointi vaatii hyvin paljon aikaa ja edellyttää huolellisuutta.

Haastatteluiden tekeminen oli avartavaa ja asiakkaiden kertomukset saivat meidät pohtimaan asioita syvällisemmin. Oli hienoa havaita, että asiakkaat osasivat löytää kurjissakin tilanteissa myönteisiä asioita. Meille välittyi se, kuinka tärkeä tapaamispaikkatoiminta oli haastateltaville ja että se tuotti heille paljon iloa. Toivomme, että tapaamispaikkatoiminta laajentuisi jatkossa niin, että se olisi kaikkien sitä haluavien saatavilla riippumatta asuinkunnasta.

Saimme haastateltavilta arvokasta tietoa siitä, mitä tarkoittaa hyvä palvelu ja hyvä työntekijä. Hyvä työntekijä on heidän mukaansa objektiivinen, empaattinen, hyväntuulinen ja ammattitaitoinen. Myös työntekijöiden pysyvyys korostui tuloksissa. Opimme myös sen, että asiakkuuden alussa luotua suunnitelmaa tarkennetaan myöhemmin ja siihen tehdään tarvittaessa muutoksia. Haastateltavat kokivat tärkeäksi sen, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa toiminnallaan asiakkuutensa tulevaisuuteen.

Lähteet

- Aaltonen, A. 2009. Lapsioikeus ja lapsen oikeus tuomioistuimissa. Helsinki : Edita.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 8. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Forsberg, H. & Pösö, T. 2009. Valvottujen tapaamisten näyttämö : vieraan ja perhesidoksen rajankäyntiä. Teoksessa Jallinoja, R. (toim.) Vieras perheessä, 146-161. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hakalehto-Wainio, S. 2013. Lapsen oikeudet ja lapsen etu lapsen oikeuksien sopimuksessa. Teoksessa Hakalehto-Wainio, S. & Nieminen, L. (toim.) Lapsioikeus murroksessa, 17-52. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.
- Hakovirta, M. & Rantalaiho, M. 2009. Perhepolitiikka ja jaettu vanhemmuus. Teoksessa Kääriäinen, A., Hämäläinen, J. & Pölkki, P. (toim.) Ero, vanhemmuus ja tukeminen, 36-60. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hokkanen, T. 2005. Äitinä ja isänä eron jälkeen. Yhteishuoltajavanhemmuus arjen kokemuksena. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Ikonen, L. 2013. Salassa pidettävä : suojeleeko laki lasta vai lastensuojelijaa? Helsinki: Radium-kirjat.
- Kalavainen, S. 2004. Valvotut tapaamiset lapsen turvana. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 33. Helsinki: Nykypaino Oy.
- Kuronen, M. & Hokkanen, T. 2008. Vanhemmuuspuhe ja sukupuolen tutkimisen vaikeus. Teoksessa Sevón, E. & Notko, M. (toim.) Perhesuhteet puntarissa, 27-42. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.
- Kääriäinen, A. 2008. Ero haastaa vanhemmuuden. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto, Neuvo-projekti.
- Laine, T. 2010. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin, 28-45. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Mahkonen, S. 2010. Lastensuojelu ja laki. 3. uudistettu laitos. Helsinki: Edita.
- Marjomaa, P. & Laakso, M. 2010. Terveisiä täältä kodista! Lasten, sijaisvanhempien, syntymävanhempien ja sosiaaliohjaajien näkökulmia lastensuojelun perhehoitoon. Helsinki: Pelastakaa Lapset ry.
- Metsämuuronen, J. 2006. Luku II Laadullisen tutkimuksen perusteet. Teoksessa Metsämuuronen, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja, 81-150. Helsinki: International Methelp.
- Moilanen, P. & Rähkä, P. 2010. Merkitysrakenteiden tulkinta. Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin, 46-69. 3. uudistettu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pulkkinen, L. 2002. Koti, koulu ja yksityinen elämänpiiri hyvän elämän ankkureina. Teoksessa Rönkä, A. & Kinnunen, U. (toim.) Perhe ja vanhemmuus : Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen, 14-29. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pösö, T. 2012. Lapsen etu, oikeudet ja näkökulma moraalisisina kannanottoina. Teoksessa Forsberg, H. & Autonen-Vaaraniemi, L. (toim.) Kiistanalainen perhe, moraalinen järjely ja sosiaalisuus, 75 - 97. Tampere: Vastapaino.

Rautiainen, M. 2001a. Vanhemmuuden roolikartta. Syvennä ja sovelle. Käyttäjän opas 2. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Rautiainen, M. 2001b. Vanhemmuuden roolit ja varhainen vuorovaikutus (0-2 vuotta). Teoksessa Rautiainen, M. Vanhemmuuden roolikartta. Syvennä ja sovelle. Käyttäjän opas 2, 17-23. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Sinkkonen, J. 2005. Lasten reaktiot vanhempien eroon. Teoksessa Lipponen, P. & Wesaniemi P. (toim.) Lapsi ja ero. Kertomuksia lapsista ja avioerosta, 125-137. Helsinki: Kirjapaja.

Tapaamispaikkatoiminta; tietopaketti yhteistyökumppaneille. Vantaan kaupungin sisäinen dokumentti.

Tapio, N., Seppänen, P., Hyppönen, T., Janhunen, T., Prusila, L., Salo, S., Toivonen, R. & Vilén, M. 2010. Parisuhde ja vanhemmuus. Teoksessa Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön, 101-168. Helsinki: Kirjapaja.

Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.

Vilén, M., Hansen, M., Janhunen, T., Kytöpuu, K., Salo, S., Seppänen, P., Seppänen, S. & Tapio, N. 2010. Perhe ja perhetyö. Teoksessa Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön, 1-60. Helsinki: Kirjapaja.

Vilén, M., Tapio, N., Janhunen, T., Nissinen, L. & Seppänen, S. 2010. Ammattina perhetyö. Teoksessa Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön, 62-99. Helsinki: Kirjapaja.

Sähköiset lähteet

Ensi- ja turvakotien liitto 2014. Lausunto hallituksen esityksestä Eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ja hallituksen esityksestä laiksi sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista. Viitattu 11.9.2014.
<http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/@Bin/4324971/STM+lausunto+sosiaalihuoltolaista+ja+asiakasasiakirjalaista+17.6.2014.pdf>

Kivelä, M. 2007. SoundScriber-pikaopas. Viitattu 1.9.2014.
http://www.helsinki.fi/behav/tvt/transcribe/sscriber-ohje_1-1.pdf

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. Finlex. Viitattu 10.9.2014
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Finlex. Viitattu 8.9.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Niemi, H. 2013. Mikä on tapaamispaikka? Työpapereita 2/2013. Ensi- ja turvakotien liiton työpapereita 11. Viitattu 6.2.2014.

http://www.e-julkaisu.fi/ensi_ja_turvakotien_liitto/tyopaperit/mika_on_tapaamispaikka/pdf/Ensi_ja_turvakotien_liiton_ty__paperi11_Tapaami__spaikat_Niemi.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö 2014. Hallituksen esitys Eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Luonnos. Viitattu 11.9.2014.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=9763020&name=DLFE-30014.pdf

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012a. Sosiaaliportti. Lastensuojelun käsikirja. Mitä on lastensuojelu? Viitattu 8.9.2014.
http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/mita_on_lastensuojelu/

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012b. Sosiaaliportti. Lastensuojelun käsikirja. Valvotut tapaamiset. Viitattu 5.9.2014.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/erotilanne/valvotuttapaamiset/>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014. Lausunto hallituksen esityksestä sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 11.9.2014.
<http://www.thl.fi/documents/10531/634406/658+sosiaalihuoltolaki.pdf/b85139a8-43f0-4274-8e4e-8577820a9fd7>

Uotinen, S. 2014. Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle 16.6.2014, Dnro 2058/90/2014. Luonnos hallituksen esitykseksi sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sekä luonnos hallituksen esitykseksi laiksi sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista. Viitattu 11.9.2014.
<http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/yleiskirjeet-lausunnot/lausunnot/2014/Sivut/2014-06-16-luonnos-hallituksen-esitykseksi-sosiaalihuoltolaiksi.aspx>

Vantaan kaupunki 2014. Viitattu 6.2.2014.
http://www.vantaa.fi/fi/sosiaali-_ja_terveyspalvelut/lasten_nuorten_ja_perheiden_palvelut/lastensuojelu/korsotupa

Yleissopimus lapsen oikeuksista. 21.8.1991/60. Finlex. Viitattu 9.9.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060>

Kuvat

Kuva 1 Korsotupa kuvattuna pääsisäänkäynnin puolelta.....	17
---	----

Kuviot

Kuvio 1 Tapaamisten jakautuminen eri valvonnanlajien mukaisesti.....	14
Kuvio 2 Kooste haastateltavien esittämistä kehitysehdotuksista.....	33
Kuvio 3 Tapaamisten sujumiseen vaikuttavat asiat.....	36

Liitteet

Liite 1 Tutkimuslupapäätös	50
Liite 2 Jatko ja laajennus tutkimusluvalle	52
Liite 3 Haastattelukysymykset lähivanhemmille	53
Liite 4 Haastattelukysymykset etävanhemmalle	54
Liite 5 Saatekirje lähivanhemmille	55
Liite 6 Saatekirje etävanhemmille	56
Liite 7 Haastattelulupa	57

Liite 1 Tutkimuslupapäätös

Vantaa

Viranhaltijapäätös § 36/2014 sivu 1 (2)

31.03.2014 VD/2306/13.00.00/2014

Sosiaali- ja terveystoimi / Perhepalvelut
Perhepalvelujen johtaja Pesonen Maritta

Tutkimuslupahakemus/Tapaamisten toteutuminen Korsotuvan tapaamispaikassa lähivanhemman näkökulmasta/hakija Soiniitty Joel ja Rautio Patricia

Tutkimuksen tavoite on selvittää lähivanhempien kokemuksia tapaamisista Korsotuvan tapaamispaikassa esim. miten tapaamiset ovat toteutuneet lähivanhemman mielestä ja hänen näkemyksensä mukaan miten lapsen osallisuus toteutuu tapaamisissa. Tutkimusmenetelmä on neljän lähivanhemman teemahaastattelu. Haastatteluihin ottaa yhteyden Korsotuvan työntekijä ja haastattelut voidaan sopia pidettäväksi Korsotuvassa samaan aikaan kun lapsi tapaa etävänhempää.

TUTKE katsoo, että tutkimussuunnitelma ja sen liiteasiakirjat noudattava hyvää tutkimustapaa. Tutkija on sitoutunut siihen, ettei käytä saamia tietoja tutkittavan tai hänen läheistensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten etujen loukkaamiseksi joiden suojaksi on säädetty salassapitovelvollisuus ja tietosuojasäännöksiä, eikä luovuta kerättyjä tietoja muuhun tarkoitukseen kuin mihin tutkimuslupa on myönnetty. Tutkija on sitoutunut myös eettisiin periaatteisiin. TUTKE pitää tutkimussuunnitelmaa eettisesti hyväksyttävänä.

TUTKE pitää tutkimussuunnitelmaa hyväksyttävänä ja

1. antaa puoltavan lausunnon tutkimusluvan hyväksymisestä tulosaluejohtajalle
2. Tutkimusta puoltaa Korsotuvan esimies Marianne Alaspää ja lastensuojelun tukiyksikön esimies Helena Nyman-Jokinen

"TUTKE edellyttää, että tutkimuksen valmistuttua tutkimusraportti toimitetaan Vantaan kaupungin kirjaimoon (kirjaamo@vantaa.fi) ja Vantaan sosiaali- ja terveystoimen käyttöön sähköpostitse pdf-versiona tulosalueen erityisasiantuntijalle ja sihteerille." Tutkimuksen arvioitu valmistuminen on 31.10.2014.

Lisätietoja:

Erityisasiantuntija Tiina Turkin 040 5327344

Liitteet:

Ote tutken lausunnosta
Tutkimuslupahakemus

Päiväys Vantaa 31.03.2014

Allekirjoitus

Nimen selvennys Pesonen Maritta

Virka-asema Perhepalvelujen johtaja

Työntätöönpano: Joel Soiniitty

Oikaisuvaatimusohjeet

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Vantaa

Viranhaltijapäätös § 36/2014 sivu 2 (2)

31.03.2014

VD/2306/13.00.00/2014

Sosiaali- ja terveystoimi / Perhepalvelut
Perhepalvelujen johtaja Pesonen Meritta

Oikaisuvaatimus tehdään Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunnalle, postiosoite: Vantaan kaupunki, Kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa, Tikkurila tai sähköpostitse osoitteella: kirjaamo@vantaa.fi

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu julkisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on oikaisuvaatimuksen tekijän allekirjoitettava.

Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottoalitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.

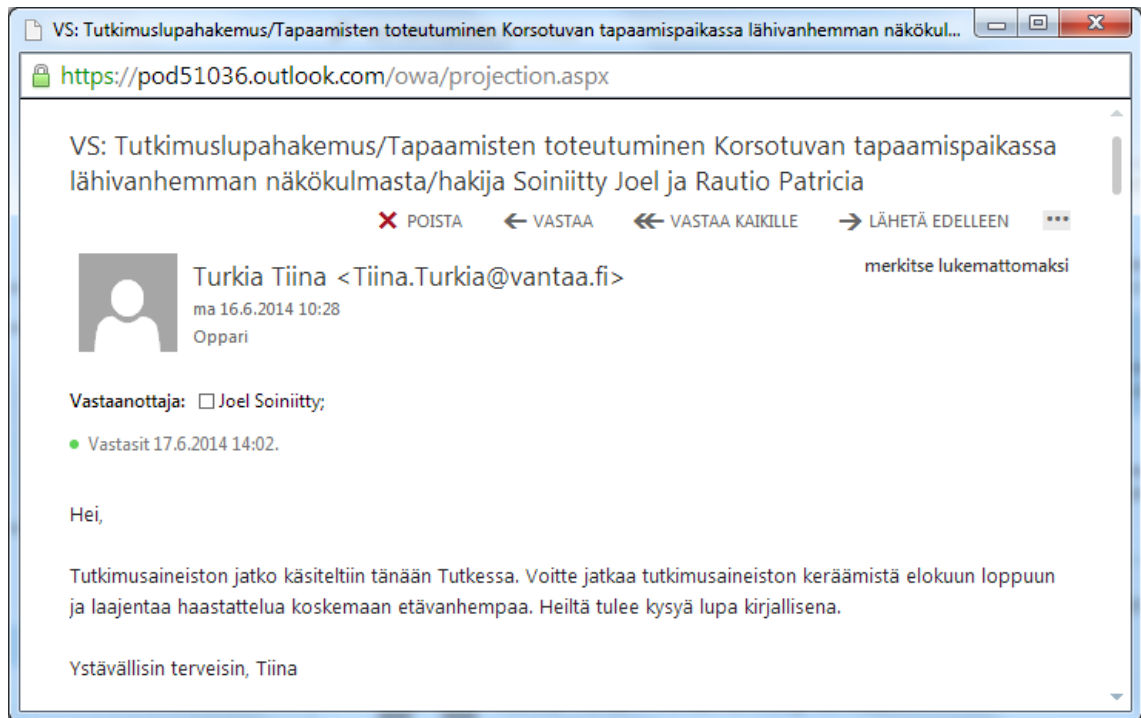
Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Tämä päätöspöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika: 2.4.2014 klo 8.15 – 16.00

Paikka: Vantaan kaupunki, Kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

Liite 2 Jatko ja laajennus tutkimusluvalle

VS: Tutkimuslupahakemus/Tapaamisten toteutuminen Korsotuvan tapaamispaikassa lähivanhemman näkökul...

<https://pod51036.outlook.com/owa/projection.aspx>

VS: Tutkimuslupahakemus/Tapaamisten toteutuminen Korsotuvan tapaamispaikassa lähivanhemman näkökulmasta/hakija Soiniitty Joel ja Rautio Patricia

✖ POISTA ← VASTAA ⇐ VASTAA KAIKILLE → LÄHETÄ EDELLEEN ⋮

 Turkia Tiina <Tiina.Turkia@vantaa.fi> merkitse lukemattomaksi
ma 16.6.2014 10:28
Oppari

Vastaanottaja: Joel Soiniitty;

- Vastasit 17.6.2014 14:02.

Hei,

Tutkimusaineiston jatko käsiteltiin tänään Tutkessa. Voitte jatkaa tutkimusaineiston keräämistä elokuun loppuun ja laajentaa haastattelua koskemaan etävanhempaa. Heiltä tulee kysyä lupa kirjallisena.

Ystävällisin terveisin, Tiina

Liite 3 Haastattelukysymykset lähivanhemmille

Taustatiedot:

- Kuinka kauan olette olleet tapaamispaikan asiakkaina?
- Kuinka monta lastanne käy tapaamisissa?
- Minkä ikäisiä lapsi/lapsenne ovat?
- Onko kyseessä ollut valvotut vai tuetut tapaamiset?
- Kuka on tapaajana?
- Miksi tapaamiset tehdään valvottuna/tuettuna?
- Oletko itse biologinen vanhempi?
- Kuinka usein tapaamisia on?
- Mitä kautta tapaamiset on sovittu(oikeuden päätös/sosiaaliviranomainen)?

Teemoitellut kysymykset:

- Tapaamisten toteutuminen
  - miten koette lapsen viihtyvän tapaamisissa
  - miten valmistaudutte tapaamisiin
  - mitä ajattelette tapaamisten tarpeellisuudesta lapselle
  - miten olette keskustelleet lapsen kanssa tapaamisista ennen ja jälkeen tapaamisten
  - miten lapsen mielipiteet on otettu mielestänne huomioon häntä koskevilla päätöksissä
  - miten koette lapsen tuomisen tapaamisiin
  - millaisia tunteita tapaamiset herättävät
- Korsotupa ja sen toiminta
  - millaiseksi koette henkilökunnan roolin tapaamisissa
  - saatteko tarpeeksi tietoa Korsotuvan työntekijöiltä
  - miten koette Korsotuvan tilojen sopivan tapaamisiin
  - miten tapaamisaikojen sopiminen onnistuu käytännössä
  - onko Korsotuvan tapaamisajat mielestänne riittävät
  - kuinka halukas olette kuulemaan palautetta tapaamisen kulusta
  - oletteko tietoinen tapaamisten dokumentoinnista
  - oletteko tietoinen omasta oikeudesta nähdä tapaamisista kirjoitetut muistiinpanot
  - oletteko lukeneet tapaamisen/tapaamisten muistiinpanoja
  - koetteko nämä muistiinpanot hyödyllisiksi
- Muita asioita?

Liite 4 Haastattelukysymykset etävanhemmalle

Taustatiedot:

- Kuinka kauan olette olleet tapaamispaikan asiakkaina?
- Kuinka monta lastanne käy tapaamisissa?
- Minkä ikäisiä lapsi/lapsenne ovat?
- Onko kyseessä ollut valvotut vai tuetut tapaamiset?
- Miksi tapaamiset tehdään valvottuna/tuettuna?
- Kuinka usein tapaamisia on?
- Mitä kautta tapaamiset on sovittu(oikeuden päätös/sosiaaliviranomainen)?

Teemoitellut kysymykset:

- Tapaamisten toteutuminen
  - miten koette lapsen viihtyvän tapaamisissa
  - miten valmistaudutte tapaamisiin
  - mitä ajattelette tapaamisten tarpeellisuudesta lapselle
  - koetteko suhteenne lapseen muuttuneen tapaamisten myötä
  - miten lapsen mielipiteet on otettu mielestänne huomioon häntä koskevissa päätöksissä
  - millaisia tunteita tapaamiset herättävät
  - miten kuvittelette tapaamisten toteutuvan tulevaisuudessa
- Korsotupa ja sen toiminta
  - millaiseksi koette henkilökunnan roolin tapaamisissa
  - saatteko tarpeeksi tietoa Korsotuvan työntekijöiltä
  - miten koette Korsotuvan tilojen sopivan tapaamisiin
  - miten tapaamisaikojen sopiminen onnistuu käytännössä
  - onko Korsotuvan tapaamisajat mielestänne riittävät
  - oletteko tietoinen tapaamisten dokumentoinnista
  - oletteko tietoinen omasta oikeudesta nähdä tapaamisista kirjoitetut muistiinpanot
  - oletteko lukeneet tapaamisen/tapaamisten muistiinpanoja
  - koetteko nämä muistiinpanot hyödyllisiksi
- Muita asioita?

Liite 5 Saatekirje lähivanhemmille

Hei!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä, jossa tutkimme, miten lapsen etu toteutuu tapaamispaikassa. Opinnäytetyö toteutetaan haastattelemalla lähivanhempia.

Olemme kiinnostuneita kuulemaan teidän näkemyksiänne tapaamispaikkatoiminnasta. Haastattelut tullaan toteuttamaan Korsotuvalla. Haluamme kartoittaa lapsen asemaa tapaamispaikan asiakkaana. Kysymykset koskevat pääasiassa vanhempien näkemystä lapsen viihtymisestä tapaamisissa ja lapsen kokemuksia ylipäätään. Haastatteluiden pohjalta on tarkoitus löytää kehitysideoita Korsotuvan tapaamispaikkatoimintaan.

Olemme vaitiolovelvollisia ja haastattelut toteutetaan nimettöminä eli ainoastaan Korsotuvan työntekijät tietävät haastateltavien nimet. Korsotuvan työntekijät eivät luovuta haastattelijoille mitään muitakaan tietoja haastateltavista. Haastattelut tullaan tallentamaan ja kaikki tallenteet tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua. Haastatteluaineistoa käytetään ainoastaan opinnäytetyössä eikä sitä luovuteta ulkopuolisille. Huolehdimme, että kukaan ei ole tunnistettavissa valmiissa opinnäytetyössä.

Ystävällisin terveisin

Joel Soiniitty & Patricia Rautio

Liite 6 Saatekirje etävanhemmille

Hei!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä, jossa tutkimme, miten lapsen etu toteutuu tapaamispaikassa. Opinnäytetyö toteutetaan haastattelemalla vanhempia.

Olemme kiinnostuneita kuulemaan teidän näkemyksiänne tapaamispaikkatoiminnasta. Haastattelut tullaan toteuttamaan Korsotuvalla. Haluamme kartoittaa lapsen asemaa tapaamispaikan asiakkaana. Kysymykset koskevat pääasiassa vanhempien näkemystä lapsen viihtymisestä tapaamisissa ja lapsen kokemuksia ylipäätään. Haastatteluiden pohjalta on tarkoitus löytää kehitysideoita Korsotuvan tapaamispaikkatoimintaan.

Olemme vaitiolovelvollisia ja haastattelut toteutetaan nimettöminä eli ainoastaan Korsotuvan työntekijät tietävät haastateltavien nimet. Korsotuvan työntekijät eivät luovuta haastattelijoille mitään muitakaan tietoja haastateltavista. Haastattelut tullaan tallentamaan ja kaikki tallenteet tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua. Haastatteluaineistoa käytetään ainoastaan opinnäytetyössä eikä sitä luovuteta ulkopuolisille. Huolehdimme, että kukaan ei ole tunnistettavissa valmiissa opinnäytetyössä.

Ystävällisin terveisin

Joel Soiniitty & Patricia Rautio

Liite 7 Haastattelulupa

Hei!

Olemme sosionomiopiskelijat, Patricia Rautio ja Joel Soiniitty, Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä, jossa tutkimme, miten lapsen etu toteutuu tapaamispaikassa. Haluamme kartoittaa lapsen asemaa tapaamispaikan asiakkaana. Opinnäytetyö toteutetaan haastattelemalla vanhempia. Olemme kiinnostuneita kuulemaan teidän näkemyksiänne tapaamispaikkatoiminnasta.

Olemme vaitiolovelvollisia ja haastattelut toteutetaan nimettöminä eli ainoastaan Korsotuvan työntekijät tietävät haastateltavien nimet. Korsotuvan työntekijät eivät luovuta haastateltajille mitään muitakaan tietoja haastateltavista. Haastattelut tullaan tallentamaan ja kaikki tallenteet tuhoetaan opinnäytetyön valmistuttua. Haastatteluaineistoa käytetään ainoastaan opinnäytetyössä eikä sitä luovuteta ulkopuolisille. Huolehdimme, että kukaan ei ole tunnistettavissa valmiissa opinnäytetyössä.

Suostun osallistumaan tutkimukseen.

Paikka

Päiväys

Allekirjoitus ja nimenselvennys
